

รายงานการวิจัย

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลอาคารเพื่อการอนุรักษ์ กรณีศึกษา
อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
The Study and data collection of President's residence building,
Rajamangala University of Technology Srivijaya

ปิยาภรณ์ ฐระกิจจ้านง Piyaporn Thurakitjumnong

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2561 เป็นงานวิจัยพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการประเมินความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ ตลอดจนผลการวิจัยนำแบบรูปทางสถาปัตยกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอาคารให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการอนุรักษ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่ได้ให้การสนับสนุนทุนในการทำวิจัยนี้ ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งความสะดวกในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือวิเคราะห์ ตลอดจนสถานที่ในการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการที่ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณให้ข้อมูลสนับสนุนรายละเอียดในการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผลงานสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ตลอดจนน้อง ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา ประโยชน์อันใดที่เกิดจากงานวิจัยนี้ย่อมเป็นผลมาจากความกรุณาของท่านและหน่วยงานผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาส นี้

ปิยาภรณ์ ฐระกิจจ้านง
(เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลอาคารเพื่อการอนุรักษ์ กรณีศึกษา อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ปิยาภรณ์ ฐรกิจงานง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยการจัดทำแบบรูป เอกสารและหุ่นจำลองอาคาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอาคารเพื่อการอนุรักษ์ โดยศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารด้านการออกแบบ รูปแบบอาคาร เทคนิคการก่อสร้าง และวัสดุที่ใช้ ในการก่อสร้างอาคาร เกิดองค์ความรู้ทางวิชาการ และนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนทางด้าน สถาปัตยกรรมให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมสถานการณ์ปัจจุบันและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และเป็นการปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกรักและภาคภูมิใจเห็นคุณค่าในสิ่งที่คนรุ่นเก่าได้สร้างไว้ จากการศึกษาพบว่าอาคารบ้านพักอธิการบดีมีรูปแบบอาคารเป็นลักษณะบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ซึ่งสร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2500-2515 ได้รับอิทธิพลการออกแบบมาจากสถาปัตยกรรมตะวันตก ซึ่งสภาพปัจจุบันของตัวอาคารมีความเสียหายเกิดขึ้นหลายจุดทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร เนื่องจากไม่ได้มีผู้เข้าไปใช้งานอาคารจึงขาดการดูแลรักษา โครงสร้างอาคารเป็นโครงสร้างคอนกรีต เสริมเหล็ก โครงสร้างหลักตัวคอนกรีตและเหล็กเสริมภายในถูกทำลายจากสภาพแวดล้อมซึ่งตั้งอยู่ใกล้ กับทะเล ทำให้ไม่มีความแข็งแรงยากต่อการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อการใช้งานอาคาร ซึ่งในการอนุรักษ์ อาคารผู้วิจัยเลือกใช้ตามความคิดของ เบอร์นาร์ด เฟลเดน (Bernard Feilden) มาเป็นเกณฑ์ในการ ปฏิบัติโดยเลือกรูปแบบการสร้างอาคารเก่าขึ้นมาใหม่ (Reconstruction) คือการสร้างอาคารแบบเดิม ขึ้นใหม่ (จากของเดิมที่สูญไปแล้ว) ซึ่งจะสร้างขึ้น ณ ที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นที่เดิม แต่ต้องสร้าง เหมือนเดิมทุกประการโดยอาศัยการค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่ายหรือ ภาพวาดเก่า ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษานันทักข้อมูล รูปถ่ายและจัดทำแบบรูปทางสถาปัตยกรรม รวมถึงหุ่นจำลองของอาคารเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอนุรักษ์ต่อไป

คำสำคัญ : อาคารเพื่อการอนุรักษ์ คืออาคารเก่าที่มีคุณค่าทางทางสถาปัตยกรรม สมควรได้รับการ บูรณะและอนุรักษ์

The Study and data collection of President's residence building, Rajamangala University of Technology Srivijaya

Piyaporn Thurakitjumnong

Abstract

This research aims to study and gather information about buildings to use as a database for preserving the residence of the President of Rajamangala University of Technology Srivijaya by creating document formats and building models for used as guidelines for building improvements for conservation. Study and gather information about buildings in terms of design, building styles, construction techniques and materials used in the construction of the building. Bring academic knowledge and to integrate with the teaching and learning of architecture to be suitable for the environment, current situation and modern technology. And cultivating a consciousness, love and pride in appreciating what the older generation has created. From the study, it was found that the building of the chancellor's house is in the form of a 2-story detached house which was built during the year 1958-1972, influenced by the design of Western architecture. The current condition of the building is damaged in many places, both inside and outside because of not being used. The building therefore lacked maintenance. The main structure, concrete and steel reinforcements are destroyed by the environment, which is located near the sea. Resulting in lack of strength, difficult to improve and repair for building use. In building conservation, the researchers chose the idea of Bermerd Feilden as the criterion for practice by choosing the form of building a new old building (Reconstruction) is to build a new building. (From the original item that has been lost) which can be created anywhere, not necessarily the original place but must be recreated in all respects by researching from the document. Historical evidence Old photos or drawings, the researcher summarized the results of the study and recorded the data. Photographs and models of architectural images, including models of buildings for further conservation information.

Keywords: Building for conservation is an old building with architectural value
Deserve restoration and conservation

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญเรื่อง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย / โครงการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของงานวิจัย	2
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.6 กรอบแนวความคิดการวิจัย	3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	4
1) วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ (ยุคที่ 1)	4
2) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ยุคที่ 2)	5
3) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ยุคที่ 3)	5
4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ยุคที่ 4)	6
2.2 ข้อมูลทั่วไปของอาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	7
2.3 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
1) อาคารที่พักอาศัย ในปี พ.ศ.2500	19
2) ความหมายของการอนุรักษ์อาคาร	20
3) การอนุรักษ์อาคาร	21
4) รูปแบบการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 บทวิเคราะห์การจัดทำแบบรูปอาคาร อาคารเพื่อการอนุรักษ์	23
3.1 วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง	23
3.2 วิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมอาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	32
3.3 วิเคราะห์เรื่องเทคนิคการก่อสร้าง และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร	42
บทที่ 4 การจัดทำแบบรูปอาคารเพื่อการอนุรักษ์	49
4.1 จัดทำแบบรูปทางสถาปัตยกรรม อาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	49
4.2 จัดทำหุ่นจำลอง อาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	59
บทที่ 5 ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	63
ประวัติผู้วิจัย	65

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2 แสดงตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันในแต่ละยุค	4
ภาพที่ 3 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	8
ภาพที่ 4 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศตะวันออกเฉียงใต้	9
ภาพที่ 5 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศเหนือ	9
ภาพที่ 6 แสดงบริเวณเฉลียงหน้าบ้าน	10
ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบม้านั่งเฉลียงหน้าบ้าน	10
ภาพที่ 8 แสดงรูปแบบผนังเฉลียงหน้าบ้าน	11
ภาพที่ 9 แสดงหน้าต่างหน้าทรงโค้ง บริเวณหน้าบ้าน	11
ภาพที่ 10 แสดงหน้าต่างช่องแสงใต้บันได	12
ภาพที่ 11 แสดงหน้าต่างเกล็ดกระจกระบายอากาศหน้าจั่วหลังคา	12
ภาพที่ 12 แสดงรูปแบบการเจาะช่องระบายอากาศ ฝั่งทิศตะวันออกเฉียงของอาคาร	13
ภาพที่ 13 แสดงการเจาะผนังเพื่อระบายอากาศ	13
ภาพที่ 14 แสดงสระบัวหน้าบ้าน	14
ภาพที่ 15 แสดงบ่อน้ำใช้ บริเวณหลังบ้าน	14
ภาพที่ 16 แสดงคูระบายน้ำรอบตัวบ้าน	15
ภาพที่ 17 แสดงคูระบายน้ำรอบตัวบ้าน	15
ภาพที่ 18 แสดงรูปแบบแผงกันสาดชั้นล่าง	16
ภาพที่ 19 แสดงรูปแบบแผงกันสาดชั้นล่าง	16
ภาพที่ 20 แสดงรูปแบบแผงกันสาดใต้หลังคา	17
ภาพที่ 21 แสดงรูปแบบแผงกันสาดใต้หลังคา	17
ภาพที่ 22 แสดงรูปแบบราวระเบียงชั้น 2	18
ภาพที่ 23 แสดงรูปแบบราวระเบียงชั้น 2	18
ภาพที่ 24 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารบ้านพักอธิการบดี	23
ภาพที่ 25 แสดงมุมมองจากถนนราชดำเนินนอก	24
ภาพที่ 26 แสดงด้านหน้าอาคารบ้านพักอธิการบดี	24

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 27 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างอาคาร เสาคอนกรีต และคานคอนกรีต	25
ภาพที่ 28 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างพื้นคอนกรีต ฝ้าเพดานฉาบเรียบ	26
ภาพที่ 29 แสดงความเสียหายในส่วนของคอนกรีตบริเวณม้านั่งเฉลียงอาคาร	26
ภาพที่ 30 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงแผงกันสาด	27
ภาพที่ 31 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างหลังคา	27
ภาพที่ 32 แสดงความเสียหายในส่วนของไม้เชิงชาย	28
ภาพที่ 33 แสดงความเสียหายในส่วนของไม้เชิงชาย	28
ภาพที่ 34 แสดงความเสียหายในส่วนของ การปรับปรุงต่อเติมฝ้าเพดานห้องนอนชั้นบน	29
ภาพที่ 35 แสดงความเสียหายในส่วนของ การปรับปรุงต่อเติมฝ้าเพดานห้องนอนชั้นบน	29
ภาพที่ 36 แสดงความเสียหายในส่วนของ การปรับปรุงต่อเติมกันสาด	30
ภาพที่ 37 แสดงทางระบายน้ำของอาคาร	30
ภาพที่ 38 แสดงความเสียหายจากน้ำที่ซังทำให้พื้นทรุดตัว	31
ภาพที่ 39 แสดงความเสียหายปลวกกินเนื้อไม้	31
ภาพที่ 40 แสดงแปลนพื้นที่ชั้นล่างของอาคารบ้านพักอธิการบดี	33
ภาพที่ 41 แสดงแปลนพื้นที่ชั้นบนของอาคารบ้านพักอธิการบดี	34
ภาพที่ 42 แสดงแปลนหลังคาของอาคารบ้านพักอธิการบดี	35
ภาพที่ 43 แสดงรูปด้านหน้าของอาคารบ้านพักอธิการบดี	36
ภาพที่ 44 แสดงรูปด้านข้างซ้ายของอาคารบ้านพักอธิการบดี	36
ภาพที่ 45 แสดงรูปด้านหลังของอาคารบ้านพักอธิการบดี	37
ภาพที่ 46 แสดงรูปด้านข้างขวาของอาคารบ้านพักอธิการบดี	37
ภาพที่ 47 แสดงรูปแบบประตูไม้บานเปิด	38
ภาพที่ 48 แสดงรูปแบบแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สามช่องมีช่องแสงด้านบน	38
ภาพที่ 49 แสดงรูปแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สามช่องมีช่องแสงด้านบน เป็นรูปโค้งทรงกลม	38

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 50 แสดงรูปแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สองช่องมีช่องบานกระทุ้งด้านบน	39
ภาพที่ 51 แสดงรูปแบบช่องแสงบานกระทุ้ง	39
ภาพที่ 52 แสดงรูปแบบบันไดภายในอาคาร	40
ภาพที่ 53 แสดงรูปแบบช่องระบายอากาศ บริเวณผนังอาคาร	40
ภาพที่ 54 แสดงรูปแบบแผงกันสาดโครงไม้ เหนือหน้าต่าง	41
ภาพที่ 55 แสดงรูปแบบแผงกันสาดโครงไม้ เหนือหน้าต่าง	41
ภาพที่ 56 แสดงรูปแบบกาใช้เหล็กยึดแผงกันสาด	41
ภาพที่ 57 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร	42
ภาพที่ 58 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร	43
ภาพที่ 59 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร	43
ภาพที่ 60 แสดงให้เห็นถึงแผงกันสาดคานยื่น	44
ภาพที่ 61 แสดงให้เห็นถึงระดับพื้นภายในอาคารชั้นล่าง	44
ภาพที่ 62 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างพื้นภายในอาคารชั้นล่าง	45
ภาพที่ 63 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นล่าง	45
ภาพที่ 64 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นล่าง	46
ภาพที่ 65 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นล่าง	46
ภาพที่ 66 แสดงให้เห็นถึงบันไดภายในอาคาร	47
ภาพที่ 67 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างพื้นภายในอาคารชั้นบน	48
ภาพที่ 68 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นบน	48
ภาพที่ 69 แสดงแปลนพื้นชั้นล่าง บ้านพักอธิการบดี	50
ภาพที่ 70 แสดงแปลนพื้นชั้นบน บ้านพักอธิการบดี	52
ภาพที่ 71 แสดงแปลนหลังคา ส่วนที่ 1 บ้านพักอธิการบดี	53
ภาพที่ 72 แสดงแปลนหลังคา ส่วนที่ 2 บ้านพักอธิการบดี	54
ภาพที่ 73 แสดงทัศนียภาพภายนอก บ้านพักอธิการบดี	55
ภาพที่ 74 แสดงทัศนียภาพภายนอก บ้านพักอธิการบดี	55

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 75 แสดงรูปด้านหน้า บ้านพักอธิการบดี	56
ภาพที่ 76 แสดงรูปด้านข้างขวา บ้านพักอธิการบดี	56
ภาพที่ 77 แสดงรูปด้านหลัง บ้านพักอธิการบดี	57
ภาพที่ 78 แสดงรูปด้านข้างซ้าย บ้านพักอธิการบดี	57
ภาพที่ 79 แสดงรูปทัศนียภาพ บริเวณหน้าบ้านพักอธิการบดี	58
ภาพที่ 80 แสดงภาพ Model บริเวณหน้าบ้านพักอธิการบดี	59
ภาพที่ 81 แสดงภาพ Model บริเวณด้านข้างขวา บ้านพักอธิการบดี	59
ภาพที่ 82 แสดงภาพ Model บริเวณด้านหลัง บ้านพักอธิการบดี	60
ภาพที่ 83 แสดงภาพ Model บริเวณด้านข้างซ้าย บ้านพักอธิการบดี	60
ภาพที่ 84 แสดงภาพ Model ทัศนียภาพ บริเวณหน้าบ้านพักอธิการบดี	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่ใช้เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ จนเกิดเป็นภูมิปัญญาและมีการถ่ายทอดจนเกิดเป็นวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย จากการปิดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจนกลายมาเป็นอาคารที่มีลำดับความสำคัญแสดงถึง การประกอบอาชีพ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งยศถาบรรดาศักดิ์ โดยการเล่าผ่านเรื่องราวทางด้านงานสถาปัตยกรรมที่แสดงออกมาเป็นรูปแบบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เป็นบริบทของงานอาคารนั้น ๆ ที่บ่มเพาะมาจากยุคสมัยหนึ่งและยังคงอยู่คู่กับกาลเวลา และการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารนั้น ๆ อีกทั้งการจัดการทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้างอาคาร และยังรวมถึงเทคนิคการก่อสร้างกับอาคารที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เหมาะแก่การทำการศึกษาวิจัยให้เป็นอาคารเพื่อการอนุรักษ์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิตของอาชีพข้าราชการระดับผู้ใหญ่ ซึ่งมีการใช้สอยประโยชน์ของอาคารเป็นที่อยู่อาศัย มีรูปแบบเทคนิคการก่อสร้างที่แตกต่างกันไปตามความถนัดช่างในพื้นที่ จังหวัดสงขลา อาคารเก่าแก่ที่ยังคงปรากฏอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ มักจะถูกมองข้าม เพราะไม่ทราบถึงคุณค่าของอาคารนั้น ซึ่งอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ถือได้ว่าเป็นมรดกของทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่นได้อีกอาคารหนึ่งของทางภาคใต้ และเป็นสถานที่พักของข้าราชการระดับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย การก่อสร้างเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยมีรูปแบบที่หลากหลายและแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมในแต่ละสถานที่ตั้งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสถานที่นั้น ๆ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการอนุรักษ์อาคารที่แสดงถึงลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นการสร้างความตระหนักอีกทั้งยังส่งเสริมให้กับนักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรับรู้คุณค่าของอาคารที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่อาศัย

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ให้ได้เป็นอาคารเพื่อการอนุรักษ์ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการเพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม และมีคุณค่าต่อสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอาคารให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย / โครงการวิจัย

- เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
- เพื่อจัดทำแบบรูปเอกสารและแบบจำลองอาคารเพื่อการอนุรักษ์อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
- เพื่อเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการ นำไปบูรณาการกับเรียนการสอนทางด้านงานวิชาการสถาปัตยกรรมต่อไป
- เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดเก็บแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์ไว้ใช้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่
- เพื่อเป็นฐานข้อมูลการศึกษาการนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ด้านพลังงานต่อไปในอนาคต
- เพื่อศึกษาใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาเรื่องเทคนิคการก่อสร้าง และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคมและชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยเพื่อการอนุรักษ์
- เป็นต้นแบบในการศึกษาอาคารเพื่อการอนุรักษ์ และได้รูปแบบอาคาร ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงเพื่อการอนุรักษ์อาคาร
- เกิดองค์ความรู้และนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

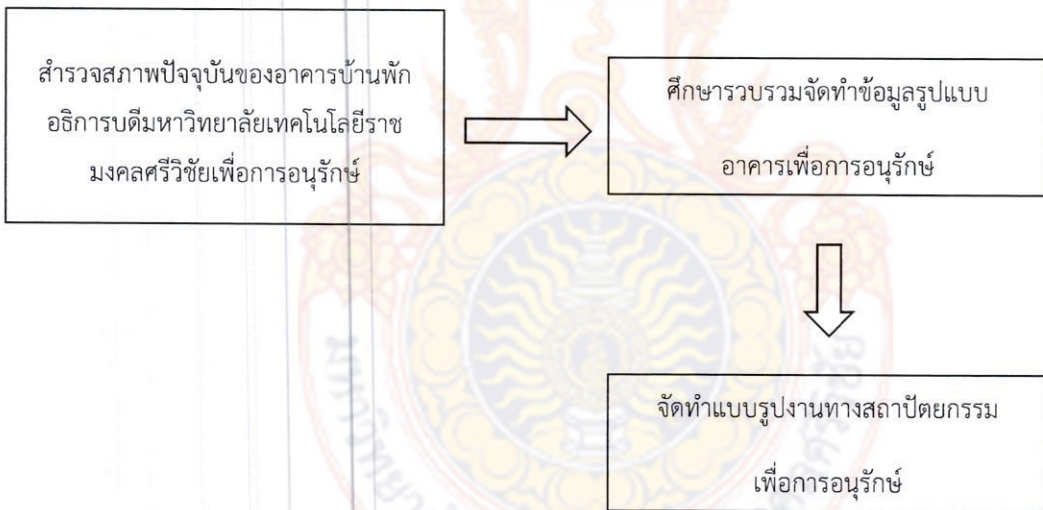
- สํารวจ ศึกษารวบรวมข้อมูลอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยเพื่อการอนุรักษ์ตามสภาพปัจจุบัน

- จัดทำแบบและหุ่นจำลองทางสถาปัตยกรรมของอาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยตามสภาพปัจจุบันเพื่อใช้เป็นต้นแบบของอาคารเพื่อการอนุรักษ์ที่เป็นอาคารประเภทพักอาศัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

อาคารเพื่อการอนุรักษ์ หมายถึง อาคารเก่าที่มีคุณค่าทางด้านงานสถาปัตยกรรมสมควรได้รับการดูแล การบูรณะ การสงวน การปฏิสังขรณ์ และรักษาสืบไว้เพื่อให้เป็นประโยชน์รวมทั้งมีอายุการใช้งานที่ยาวนานที่สุดต่อไป

1.6 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัย

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

- วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ (ยุคที่ 1)
- วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ยุคที่ 2)
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ยุคที่ 3)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ยุคที่ 4)

ยุคที่ 1

ยุคที่ 2

ยุคที่ 3

ยุคที่ 4

ภาพที่ 2 แสดงตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันในแต่ละยุค

1) วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ (ยุคที่ 1)

วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้จัดตั้งขึ้นตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2497 มีเนื้อที่ทั้งหมด 250 ไร่เศษ และมีที่ดินอยู่ที่อำเภอรัตนภูมิอีกประมาณ 160 ไร่ สำหรับใช้เป็นสถานที่เรียนและฝึกงานของแผนกวิชาช่างกลเกษตร โดยเปิดรับนักศึกษาเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2498 เปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2498 โดย ฯพณฯ พล.อ.มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เป็นผู้รับสนองนโยบายรัฐบาล มี 3 แผนกวิชา คือ ช่างก่อสร้างพาณิชยการ และช่างไม้ปลูกสร้าง ต่อมาได้เพิ่มการสอนในแผนกวิชาช่างยนต์ ช่างโลหะ คหกรรมศาสตร์ และแผนกวิชาช่างไฟฟ้า รวมเป็น 7 แผนกวิชา วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ได้ปรับปรุงทั้งการเรียนการสอน อุปกรณ์ช่วยสอนและบุคลากรให้มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น จนกระทั่งสามารถขยายการศึกษาให้นักศึกษาที่เรียนจบในระดับ ปวช. ได้เรียนสูงขึ้น คือเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสูง

ต่อจากประกาศนียบัตรวิชาชีพอีก 2 ปี ดังนั้นภายในไม่กี่ปีวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้สงขลาได้บรรลุเป้าหมายตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด

2) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ยุคที่ 2)

ในปีการศึกษา 2518 ทางรัฐบาลได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้น ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 92 ตอนที่ 1 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 เพื่อสนองความต้องการของนักศึกษา เพื่อจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยทางด้านอาชีวศึกษา สอนในระดับปริญญาตรี มีฐานะเท่าเทียมกรมเป็นนิติบุคคล ทำการเปิดเรียนในวันที่ 1 มิถุนายน 2518 มีอธิการบดีเป็นผู้บริหารงานดำเนินการมาได้สองปี กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศโอนกิจการบริหารวิทยาลัยต่าง ๆ ในความดูแลและสังกัดกรมอาชีวศึกษามาขึ้นกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในวันที่ 1 มีนาคม 2520 และประกาศเปลี่ยนชื่อของวิทยาลัยต่าง ๆ ในสังกัดเป็นวิทยาเขต ขึ้นอยู่กับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในวันที่ 27 กันยายน 2520 ซึ่งตั้งแต่นั้นมา วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ สงขลา จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้”

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และประกาศนียบัตรชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพและให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม

3) สถาบันเทคโนโลยีนามมงคล (ยุคที่ 3)

ในปี 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานนามใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามให้ว่า “สถาบันเทคโนโลยีนามมงคล” เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 106 ตอนที่ 132 วันที่ 18 สิงหาคม 2532 และต่อมาสถาบันเทคโนโลยีนามมงคล ได้เปลี่ยนชื่อวิทยาเขตต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2532 เป็น “สถาบันเทคโนโลยีนามมงคล วิทยาเขตภาคใต้”

4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ยุคที่ 4)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธย ในพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2548 และพระราชบัญญัติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ขึ้น 9 คำ เดือน 2 เล่มที่ 122 ตอนที่ 6ก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลขึ้นใหม่ 9 แห่ง แต่ละแห่งเกิดจากการรวมหน่วยงานเดิมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เกิดขึ้นจากการรวมคณะและวิทยาเขตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในกลุ่มภาคใต้ 5 หน่วยงานเข้าด้วยกัน มุ่งเน้นการจัดการศึกษาชั้นสูง ในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอาชีพด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการบริการ นอกจากนี้ยังมีนโยบาย ในการพัฒนาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พร้อมพัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ตามวิสัยทัศน์ และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างโปร่งใส ด้วยการพัฒนาอย่างมีศักยภาพและมีจุดยืนที่ชัดเจน มหาวิทยาลัยฯ จัดการเรียนการสอนเป็น 13 คณะ 3 วิทยาลัย มีเขตพื้นที่ 5 วิทยาเขต ในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช สไลใหญ่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช หุ่งใหญ่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ขนอม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง โดยยึดแนวทางที่ว่า “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เน้นผลิตบัณฑิต นักปฏิบัติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่คิดเป็นทำเป็น และใช้เป็น ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม”

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารประวัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ศึกษารูปแบบอาคาร ลักษณะทางสถาปัตยกรรม และแนวทางการปรับปรุงเพื่อการอนุรักษ์อาคาร

2.2 ข้อมูลทั่วไปของอาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บ้านพักอธิการบดี ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินนอกภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นอาคารพักอาศัยรูปแบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น มีบริเวณที่ว่างโดยรอบอาคารเป็นที่โล่งมีต้นไม้ใหญ่กระจายอยู่ทั่วบริเวณมีรั้วรอบบริเวณของอาคาร โดยมีประตูทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและมีถนนเป็นเส้นทางที่สามารถขับรถเข้ามาสู่พื้นที่จอดรถภายในซึ่งจัดเป็นอาคารสำหรับจอดรถยนต์ โครงสร้างอาคารเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก พื้นที่ของอาคารโดยประมาณ 230 ตารางเมตร มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารอย่างชัดเจนทางเข้าสู่ตัวบ้านพักฯ แยกออกเป็นสองเส้นทาง คือ ทางด้านหน้าทิศตะวันออกสามารถเดินเข้าสู่อาคารโดยเส้นทางเดินผ่านส่วนที่เป็นสระบัวด้านหน้าแล้วเดินขึ้นไปทางเฉลียงทางเข้าด้านหน้าบ้านเข้าสู่ห้องรับแขกโดยตรง อีกทางหนึ่งคือทางด้านทิศใต้เป็นทางเดินจากส่วนจอดรถสามารถเดินเชื่อมเข้าสู่บ้านพักฯ ได้ซึ่งจะสามารถเดินเข้าสู่ห้องพักผ่อนของบ้านได้

ชั้นล่างของบ้านพักฯ ประกอบด้วย เฉลียงด้านหน้า ห้องรับแขกและทำงาน ห้องพักผ่อน ห้องน้ำ ห้องครัวและรับประทานอาหาร ส่วนซักรีดและห้องเก็บของมีบ่อน้ำ ซึ่งอยู่ด้านหลังบ้าน ทางทิศตะวันตก พื้นบ้านชั้นล่างเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กปูด้วยกระเบื้อง มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในด้วยการปรับระดับความสูงของพื้นให้มีความสูงที่แตกต่างกัน รูปแบบประตูเป็นประตูไม้บานเปิดเดี่ยว รูปแบบหน้าต่างเป็นหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มือมีช่องแสงกระจกด้านบน ภายในติดเหล็กดัดผนังส่วนด้านหน้าบ้านเหนือช่องแสงหน้าต่างเจาะเป็นช่องระบายอากาศรูปวงกลม รูปแบบหน้าต่างในส่วนของห้องพักผ่อนเป็นแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มือสามช่องมีช่องแสงด้านบนเป็นรูปโค้งทรงกลม มีบันไดไม้เพื่อเดินเชื่อมขึ้นสู่ชั้นบนของบ้านบริเวณห้องพักผ่อนมีช่องแสงกระจกสูงตลอดแนวความสูงของบันได

ชั้นบนของบ้านพักฯ ประกอบด้วย โถงบันได ห้องนอนใหญ่สองห้อง ห้องนอนเล็กหนึ่งห้อง ห้องน้ำ-ส้วม สองห้อง และมีส่วนที่เป็นระเบียงของห้องนอนใหญ่ด้านหน้าทางทิศตะวันออก พื้นชั้นบนเป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง รูปแบบประตูเป็นประตูไม้บานเปิดเดี่ยว รูปแบบหน้าต่างเป็นหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มือมีช่องแสงด้านบน ในส่วนของช่องแสงหน้าต่างห้องนอนใหญ่ด้านทิศตะวันออกเป็น

บ้านกระทงเปิดใช้งานโดยการตั้งโซ่ ผนังส่วนด้านบนเหนือช่องแสงบริเวณจั่วหน้าทางด้านทิศ ตะวันออกและทิศตะวันตกเจาะเป็นรูรูปวงกลมเล็ก ๆ เรียงเป็นแถวเพื่อระบายอากาศ

รูปแบบหลังคาเป็นหลังคาจั่วชายคายยื่นเพื่อป้องกันแดดและฝนมุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ ลอนใหญ่ มีกันสาดยื่นบังแดดฝนในส่วนของผนังชั้นบนเหนือช่องแสงหน้าต่างห้องนอนด้าน ทิศตะวันออก และห้องนอนใหญ่ด้านทิศตะวันตก รวมถึงในส่วนของผนังชั้นล่างเหนือช่องแสงหน้าต่าง ห้องรับแขก-ทำงาน

ภาพที่ 3 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 4 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศตะวันออกเฉียงใต้

ภาพที่ 5 แสดงบ้านพักอธิการบดี มุมมองทิศเหนือ

ภาพที่ 6 แสดงบริเวณเฉลียงหน้าบ้าน

ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบม้านั่งเฉลียงหน้าบ้าน

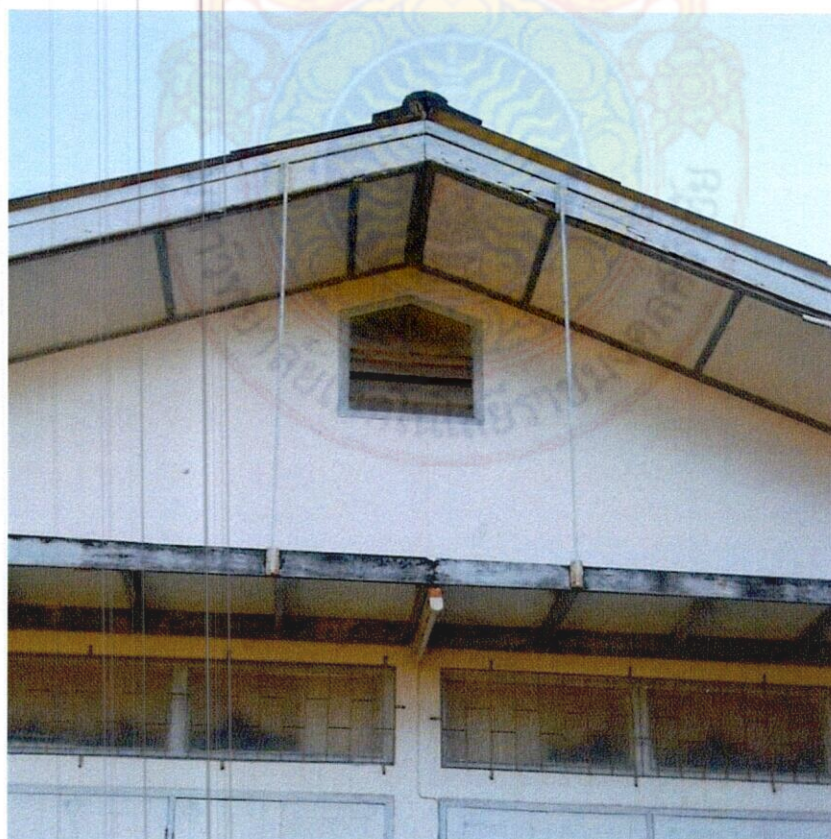
ภาพที่ 8 แสดงรูปแบบผนังเฉลียงหน้าบ้าน

ภาพที่ 9 แสดงหน้าต่างทรงโค้ง บริเวณหน้าบ้าน

ภาพที่ 10 แสดงหน้าต่างช่องแสงใต้บันได

ภาพที่ 11 แสดงหน้าต่างเกล็ดกระจระเข้ระบายอากาศหน้าจั่วหลังคา

ภาพที่ 12 แสดงรูปแบบการเจาะช่องระบายอากาศ ฝั่งทิศตะวันออกของอาคาร

ภาพที่ 13 แสดงการเจาะผนังเพื่อระบายอากาศ

ภาพที่ 14 แสดงสระบัวหน้าบ้าน

ภาพที่ 15 แสดงบ่อน้ำใช้ บริเวณหลังบ้าน

ภาพที่ 16 แสดงคูระบายน้ำรอบตัวบ้าน

ภาพที่ 17 แสดงคูระบายน้ำรอบตัวบ้าน

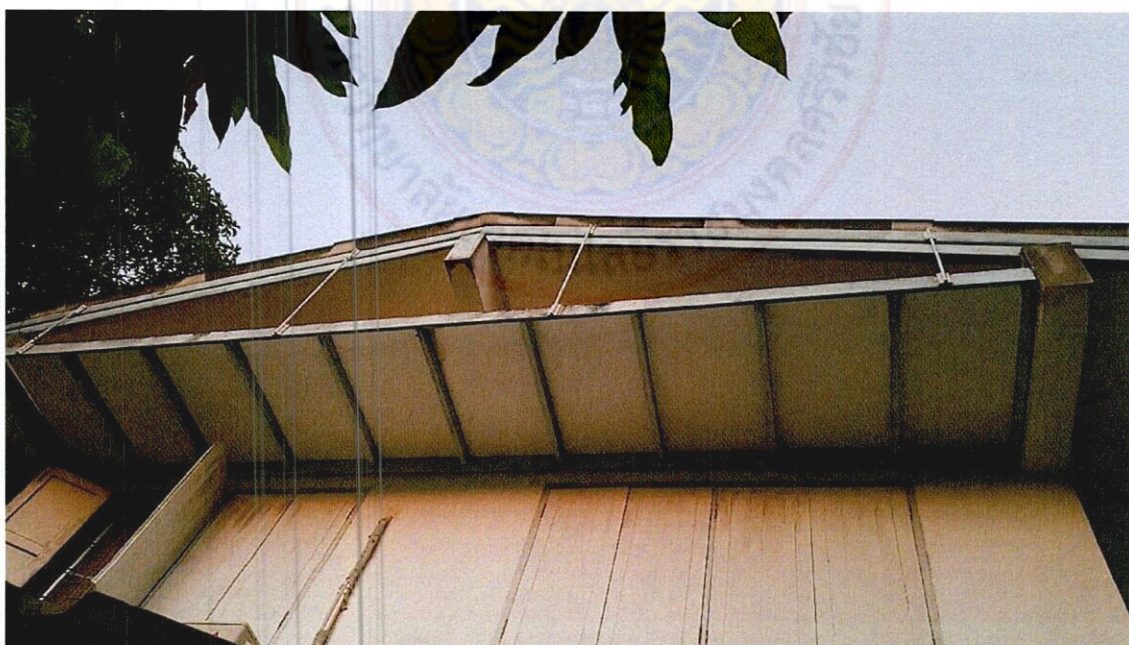
ภาพที่ 18 แสดงรูปแบบแผงกันสาดชั้นล่าง

ภาพที่ 19 แสดงรูปแบบแผงกันสาดชั้นล่าง

ภาพที่ 20 แสดงรูปแบบแผงกันสาดใต้หลังคา

ภาพที่ 21 แสดงรูปแบบแผงกันสาดใต้หลังคา

ภาพที่ 22 แสดงรูปแบบราราระเบียงชั้น 2

ภาพที่ 23 แสดงรูปแบบราราระเบียงชั้น 2

2.3 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) อาคารที่พักอาศัย ในปีพ.ศ.2500 - 2525

กระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถาปัตยกรรมในประเทศไทยในปัจจุบันและอดีตที่ผ่านมา ในช่วงรัตนโกสินทร์เป็นผลเนื่องมาจากอิทธิพลตะวันตก ทั้งที่เป็นอิทธิพลแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และอิทธิพลแนวตรงทางด้านความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรม ดังปรากฏ อิทธิพลเหล่านี้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงอรุณแห่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่ได้เกิดขึ้นพร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยอันเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นการนำประเทศสู่ความทันสมัย

อย่างไรก็ตาม แม้วางานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยได้รับอิทธิพลตะวันตกอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มีการพัฒนาทั้งแนวความคิดและรูปแบบที่ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2490 ดังปรากฏว่า อาคารโดยทั่วไปทั้งในอาคารสาธารณะและอาคารที่พักอาศัย ส่วนหลังคามักมีชายคายื่นชัดเจน ในช่วงแสวงหารูปแบบที่เหมาะสม ในช่วงปี พ.ศ. 2501 - 2515 ได้มีการลอกเลียนรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกอย่างกว้างขวางพร้อมกันไปด้วย จนกระทั่งในช่วงทศวรรษต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2516 - 2525 ที่ได้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจขึ้นทั่วโลก งานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยจึงได้เกิดการพัฒนาตัวเองตามข้อจำกัดและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรม

เมื่อสถาปัตยกรรมตะวันตกได้แปรผันไปจากแนวโมเดิร์น ประกอบกับมีการแข่งขันกันในเชิงธุรกิจในงานสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้ทำให้มีการลอกเลียนรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกอย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะตั้งแต่ครั้งหลังของทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา กระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถาปัตยกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะในเชิงธุรกิจ ได้นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ถึงวิกฤติทางเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัย กล่าวได้ว่า ได้เกิดความพยายามที่เด่นชัดอีกครั้งหนึ่งในอันที่จะพัฒนางานสถาปัตยกรรมทั้งแนวความคิดและรูปแบบให้มีเอกลักษณ์ไทย ทั้งการวิเคราะห์จากรูปแบบสถาปัตยกรรมและการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของสถาปนิกต่างชี้ให้เห็นกระแสแห่งการพัฒนาทางด้านสถาปัตยกรรมดังกล่าว

จิรศักดิ์ เกื้อสมบัติ. (2561). โมเดิร์น : แนวความคิดเรื่องฟังก์ชันในงานสถาปัตยกรรมไทยยุคโมเดิร์น พศ.2510 – 2530. ISBN 58054901 : สถาปัตยกรรม แบบ 1.1 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

“Functionalism” ที่เราคำนึงกับคำนี้มานานและเป็นรากฐานสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ “Functionalism” นี้ได้ก่อตัวอย่างมั่นคงมาแล้วในศตวรรษที่ 19 ไม่ใช่ของใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น ในศตวรรษที่ 20 โดย “Functionalism” เป็นทัศนคติหรือหลักการที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม ซึ่งหมายความว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมต้องยึดถือหน้าที่ ใช้สอยของอาคารเป็นหลัก โดยที่ “รูปทรง” (Form) ภายนอกต้องสะท้อน ถึงหน้าที่ใช้สอยภายใน และองค์ประกอบสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ควรแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของมันอย่างชัดเจน ทั้งนี้รวมทั้งองค์ประกอบทางด้านโครงสร้างและวัสดุอิทธิพลของสถาปัตยกรรมตะวันตกมีส่วนสำคัญในการทำให้งานสถาปัตยกรรมของไทยมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น สถาปนิกส่วนใหญ่จึงเห็นว่าสถาปัตยกรรมมีรูปแบบหลากหลายจากการเล่นรูปทรง และสี สัน จนขาดความชัดเจนในรูปแบบจากการที่อิงรูปแบบจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ในลักษณะที่ฉาบฉวยและรวมทั้งจากการที่มีลักษณะเฉพาะตัวของผู้ออกแบบอาจกล่าวสรุปได้ว่า แม้ว่าอิทธิพลทางสถาปัตยกรรมตะวันตกเป็นอิทธิพลที่แรงแต่ก็ยังมีสถาปนิกส่วนหนึ่งที่เห็นว่าไม่เป็นปัญหาต่อการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม”

“แม้ว่างานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยได้รับอิทธิพลตะวันตกอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มีการพัฒนาทั้งแนวความคิดและรูปแบบที่ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2490 ดังปรากฏว่า อาคารโดยทั่วไปทั้งในอาคารสาธารณะและอาคารที่พักอาศัย ส่วนหลังคามักมีชายคายื่นชัดเจน ในช่วงแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในช่วงปี พ.ศ. 2501 -2515 ได้มีการลอกเลียนรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกอย่างกว้างขวางพร้อมกันไปด้วย จนกระทั่งในช่วงทศวรรษต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2516 - 2525 ที่ได้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจขึ้นทั่วโลก งานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยจึงได้เกิดการพัฒนาตัวเองตามข้อจำกัดและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรม

2) ความหมายของการอนุรักษ์อาคาร

การอนุรักษ์อาคารมีความหมายที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและหลักการการกำหนดความหมายของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับเวลา หรือสถานที่ที่ต้องอนุรักษ์ แต่ที่น่าสนใจในคือการอนุรักษ์อาคารย่อมแตกต่างกัน เมื่ออาคารที่ได้รับการอนุรักษ์ มีลักษณะและความสำคัญต่อพื้นที่แตกต่างกัน

3) การอนุรักษ์อาคาร

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 คำว่า “อนุรักษ์” หมายความว่า รักษาให้คงเดิม

ความหมายของการอนุรักษ์ (Definition)

“การอนุรักษ์” ในคำภาษาอังกฤษนั้นมีคำอยู่ 2 คำ คือ Historic Preservation ที่นิยมใช้กันในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนคำว่า Conservation นิยมใช้ในประเทศอังกฤษ ปัจจุบัน Conservation เป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตามใน “การอนุรักษ์” ยังมีคำที่มีความหมายเฉพาะในการอนุรักษ์ที่แตกต่างกันอยู่หลายคำ (Catanese & Snyder, 1979) 4 คือ

(1) Restoration (การปฏิสังขรณ์) การปฏิสังขรณ์เป็นการซ่อมแซมอาคารให้อยู่ในสภาพดั้งเดิมโดยการสร้างทดแทนของเดิมที่สูญหายไป และรีถอนส่วนที่เพิ่มเติมหรือติดต่อใหม่ออก

(2) Rehabilitation (การฟื้นฟูบูรณะและปรับปรุงใหม่) เป็นการซ่อมแซมอาคารเดิมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้อีก อาจเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการในปัจจุบัน

(3) Conservation (การสงวนรักษา) เป็นการสงวนรักษาทรัพยากรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้นานต่อไปอีกในอนาคต ปัจจุบัน Conservation อาจหมายถึงการอนุรักษ์โดยทั่วไป

(4) Replication, Reconstruction (การจำลองหรือสร้างขึ้นใหม่ให้เหมือนเดิม) เป็นการสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ขึ้นใหม่ให้มีสภาพเหมือนกับอาคารเดิมที่ถูกทำลายไปทุกประการ

(5) Relocation (การเคลื่อนย้ายไปตั้งในที่ใหม่) เป็นการย้ายอาคารเดิมไปสร้างในที่ตั้งใหม่ให้มีสภาพเหมือนเดิมมากที่สุด

การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การดูแล รักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ และหมายรวมถึง การป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย (กรมศิลปากร, 2528) โดยการอนุรักษ์นั้น จะต้องคำนึงถึงคุณค่าและความมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าต้องรักษาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในสภาพเดิม แต่เป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีระเบียบ (ไชโย มะลิผล, 2542) 2.1.2 หลักการและลักษณะของการอนุรักษ์

หลักการอนุรักษ์ซึ่งกล่าวโดย Peter Shepheard จากรายงานของ Middleton (1972 : p.8) ในการสัมมนาเกี่ยวกับ Civic ที่ Royal Festival Hall ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- (1) การอนุรักษ์มีหลักการเพื่อการเก็บรักษาส่วนที่ดีของเมืองและสร้างส่วนที่ไม่ดีใหม่ให้สอดคล้องกับของเก่าที่เหลืออยู่ให้ดีขึ้น
- (2) การอนุรักษ์อาคารกลุ่มและกลุ่มอาคารรวมทั้งบริเวณใกล้เคียง
- (3) เพื่อการคิดหาประโยชน์ใช้สอยใหม่ๆ ให้กับอาคาร
- (4) จะต้องพิสูจน์ได้อย่างแน่ใจแล้วว่า ที่นั้น ๆ ที่จะทำการอนุรักษ์มีความสำคัญแก่การอนุรักษ์จริงอย่างไม่มีข้อสงสัย
- (5) จะต้องทำให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจกับอาคารต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย

จากหลักการข้างต้น ทำให้เห็นว่าการอนุรักษ์มีเงื่อนไขและหลักการอยู่ไม่ใช่ว่าจะอยากจะอนุรักษ์ก็ลงมืออนุรักษ์ได้เลย ซึ่งในหลักการอนุรักษ์นั้น เราต้องมีพื้นที่ที่มีความพร้อมเพียงพอที่จะอนุรักษ์ ขณะเดียวกันเมื่อลงมืออนุรักษ์ก็ต้องทำควบคู่ไปกับหลักการ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบและได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดีแล้วและการอนุรักษ์ที่เหมาะสมนั้น มีดจำกัดหรือตัววัดอะไรที่จะบ่งบอกว่าเราอนุรักษ์หรือเปลี่ยนแปลงภายใต้ขีดจำกัดหรือเกินขีดจำกัดของการอนุรักษ์นั้น ๆ ไปแล้ว

4) รูปแบบการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

การอนุรักษ์มีความหมายที่ค่อนข้างกว้าง และเกี่ยวเนื่องกับหลายองค์ประกอบ เพื่อการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ จากการศึกษา กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการ แหล่งมรดกวัฒนธรรม (2554) และปณิธิบัญญัติ (2552) ได้อธิบายถึงความหมาย รูปแบบ และข้อปฏิบัติที่ของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่มีความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

- (1) การป้องกัน (Protection) คือ การกระทำหรือกระบวนการในการใช้มาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันหรือคุ้มครองสภาพทางกายภาพของสถานที่ให้พ้นจากการเสื่อมสภาพผุพัง การสูญสลายหรือการถูกทำอันตราย

(2) การสงวนรักษา (Preservation) คือ กระบวนการรักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

(3) การบูรณะ (Restoration) คือ การทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมอย่างที่เคยเป็นมา

(4) การฟื้นฟู, การปฏิสังขรณ์ (Rehabilitation) คือ การซ่อมแซม และปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิม และสิ่งที่ทำขึ้นใหม่

(5) การสร้างใหม่ (Reconstruction) คือ การสร้างอาคารแบบเดิมขึ้นใหม่ (จากของเดิมที่สูญไปแล้ว) ซึ่งจะสร้างขึ้น ณ ที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นที่เดิม แต่ต้องสร้างเหมือนเดิมทุกประการโดยอาศัยการค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่ายหรือภาพวาดเก่า

(6) การแปลความหมาย (Interpretation) คือ การอนุรักษ์เชิงสัญลักษณ์ โดยวิธีการรักษารูปแบบ องค์ประกอบ หรือลักษณะดั้งเดิมไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อสื่อถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมหรือการมีอยู่ของอาคาร สถานที่ในบริเวณนั้น ๆ โดยจะต้องมีการค้นคว้าวิจัย และการออกแบบร่วมด้วย

(7) การเคลื่อนย้ายไปสู่ที่ตั้งใหม่ (Relocation) คือ การย้ายอาคารเดิม ไปประกอบหรือสร้างใหม่ในที่ตั้งใหม่ โดยให้มีสภาพสมบูรณ์เหมือนเดิมมากที่สุด

การแบ่งระดับการอนุรักษ์อาคารตามความคิดของ เบอร์นาร์ด เฟลเดน (Bernerd Feilden)¹ ซึ่งกรมศิลปากรใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังต่อไปนี้

การอนุรักษ์ (Conservation)

1. การป้องกัน (Prevention)
2. การพิทักษ์รักษา (Preservation)
3. การเสริมความมั่นคง (Consolidation)

¹ Bernard Feilden, Conservation of historic buildings (Great Britain : Butterworth-Heinemann, 1995), PP.8-12.

4. การบูรณะ (Restoration)
5. การฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation)
6. การทำซ้ำบางส่วน (Reproduction)
7. การสร้างอาคารเก่าขึ้นมาใหม่ (Reconstruction)

บทที่ 3

บทวิเคราะห์การจัดทำแบบรูปอาคารอาคารเพื่อการอนุรักษ์

3.1 วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ตั้งอยู่ เลขที่ 1 ถนนราชดำเนินนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พื้นที่จังหวัดสงขลา จัดการศึกษา เป็น 5 คณะ 1 วิทยาลัย

- คณะวิศวกรรมศาสตร์
- คณะบริหารธุรกิจ
- คณะศิลปศาสตร์
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
- วิทยาลัยรัตภูมิ

ที่ตั้งอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ภาพที่ 24 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารบ้านพักอธิการบดี

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของที่ตั้งอาคาร เป็นพื้นที่ราบลุ่มต่ำ มีปัญหาด้านน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนที่มีฝนตกหนัก ลักษณะพื้นที่มีต้นไม้ใหญ่และสนามหญ้า มีความร่มรื่น อาคารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ติดกับถนนราชดำเนินนอก ตัวอาคารมีการยกระดับพื้นเพื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังจากการระบายน้ำ

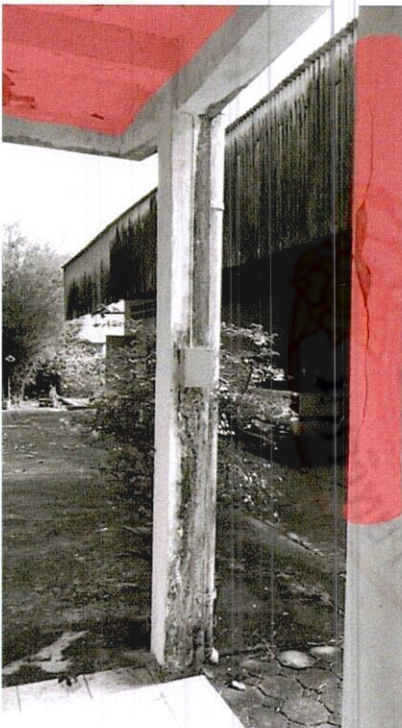
ภาพที่ 25 แสดงมุมมองจากถนนราชดำเนินนอก

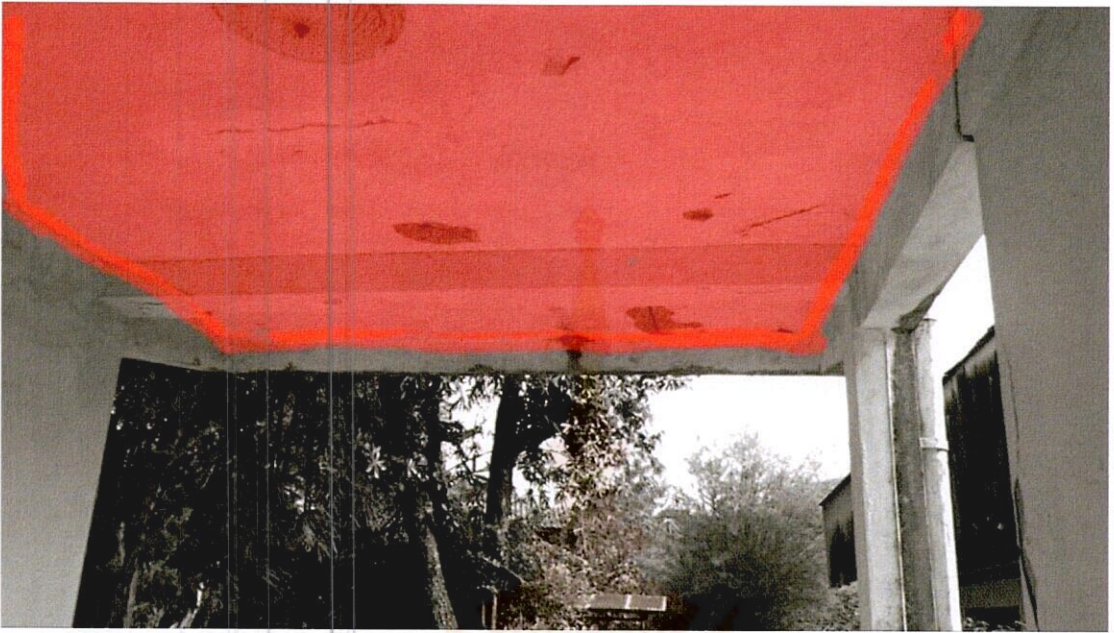
ภาพที่ 26 แสดงด้านหน้าอาคารบ้านพักอธิการบดี

สภาพแวดล้อมโดยรอบอาคารมีต้นไม้และหญ้าปกคลุมรกรุง้างเนื่องจากอาคารไม่มีการใช้งาน จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ความเสียหายของอาคารส่วนใหญ่เกิดขึ้นจาก 3 สาเหตุใหญ่ คือ

1. สาเหตุตามธรรมชาติ ที่เกิดการเสื่อมสภาพของวัสดุอาคาร ในส่วนโครงสร้างอาคารโดยเฉพาะโครงสร้างที่ใช้ไม้เป็นวัสดุ ในส่วนของโครงสร้างที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กที่เกิดการผุกร่อน คอนกรีตเกิดการร่อนทำให้โครงเหล็กเสริมด้านในของโครงสร้างหลักเสียหาย และในองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอื่น ๆ อาทิ กระเบื้องมุงหลังคา โครงสร้างผนังอิฐของอาคารที่มีความเปื่อยยุ่ยจากระยะเวลาของวัสดุที่ใช้ รวมถึงอยู่ในพื้นที่ใกล้ทะเล ไม้กรอบบานหน้าต่าง ไม้ปูพื้น, และในส่วนประกอบเสริมของอาคาร เช่น รางน้ำที่ผุกร่อน

ภาพที่ 27 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างอาคาร เสาคอนกรีต และคานคอนกรีต

ภาพที่ 28 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างท้องฟ้าเพดานคอนกรีตฉาบเรียบ

ภาพที่ 29 แสดงความเสียหายในส่วนของคอนกรีตบริเวณม้านั่งเฉลียงอาคาร

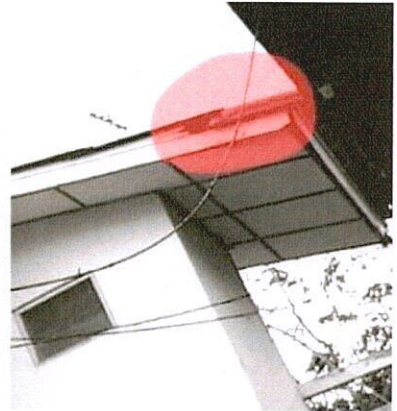

ภาพที่ 30 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงแผงกันสาด

ภาพที่ 31 แสดงความเสียหายในส่วนของโครงสร้างหลังคา

ภาพที่ 32 แสดงความเสียหายในส่วนของไม้เชิงชาย

ภาพที่ 33 แสดงความเสียหายในส่วนของไม้เชิงชาย

2. ความเสียหายจากการปรับปรุงอาคารที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพ และการใช้งานอาคารไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอาคารชั้นบนที่มีการปรับปรุงต่อเติมโดยใช้วัสดุไม่ถาวรเช่น ไม้อัด และการขาดการดูแลรักษา

ภาพที่ 34 แสดงความเสียหายในส่วนของการปรับปรุงต่อเติมฝ้าเพดานห้องนอนชั้นบน

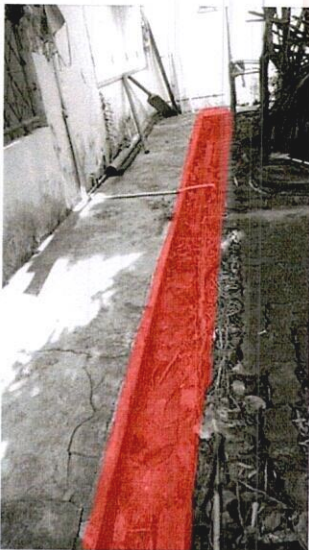

ภาพที่ 35 แสดงความเสียหายในส่วนของการปรับปรุงต่อเติมฝ้าเพดานห้องนอนชั้นบน

ภาพที่ 36 แสดงความเสียหายในส่วนของการปรับปรุงต่อเติมกันสาด

3. การขาดการใส่ใจด้านลักษณะทางกายภาพที่มีผลกับการออกแบบอาคารและสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบการระบายน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น การออกแบบทางระบายน้ำที่ไม่เหมาะสมกับกับสภาพแวดล้อมโดยรอบของอาคารทำให้การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพเกิดการท่วมขังของน้ำ

ภาพที่ 37 แสดงทางระบายน้ำของอาคาร

ภาพที่ 38 แสดงความเสียหายจากน้ำที่ขังทำให้พื้นทรุดตัว

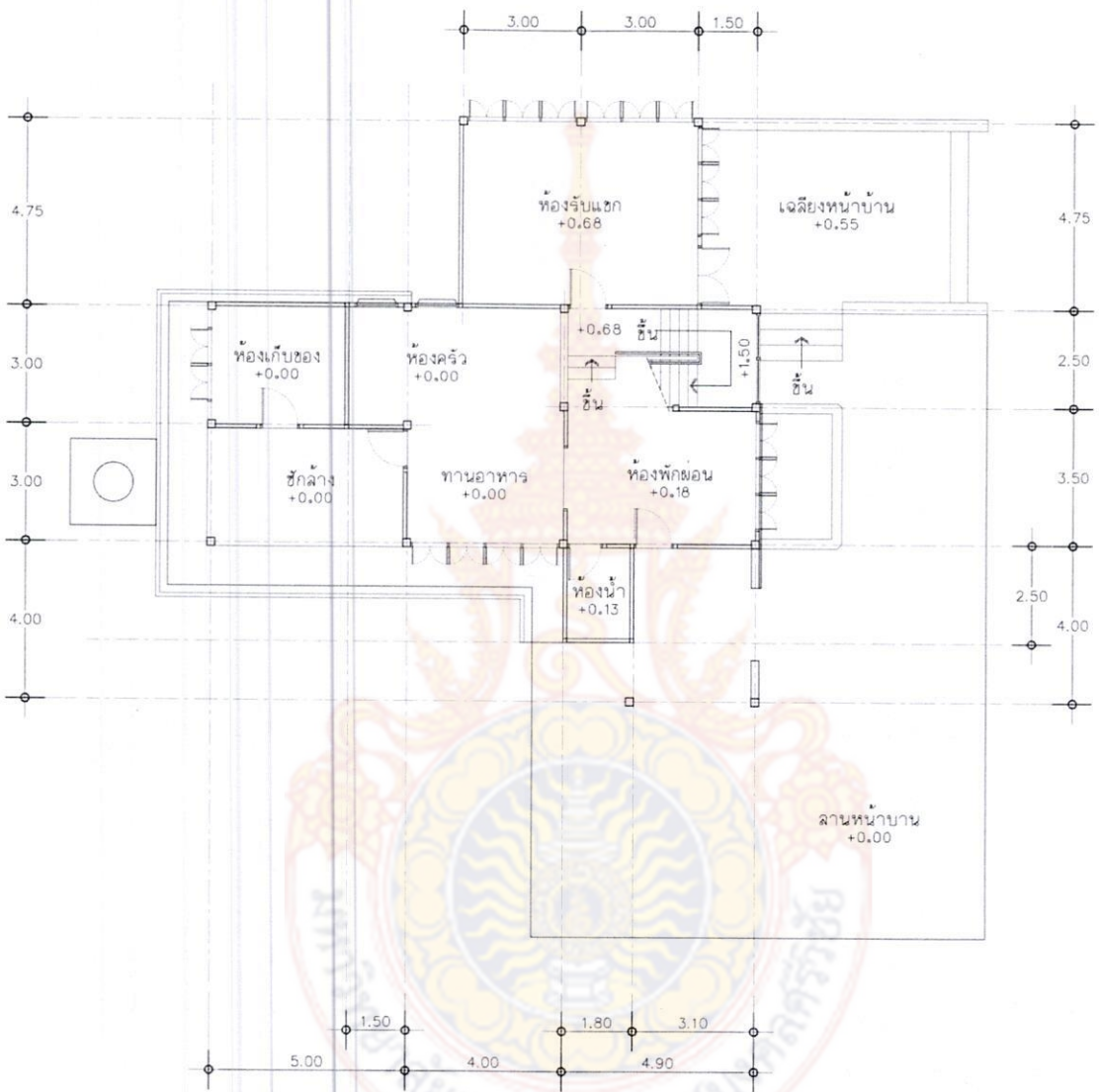

ภาพที่ 39 แสดงความเสียหายปลวกกินเนื้อไม้

3.2 วิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมอาคารพักอาศัยอาคารบ้านพักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

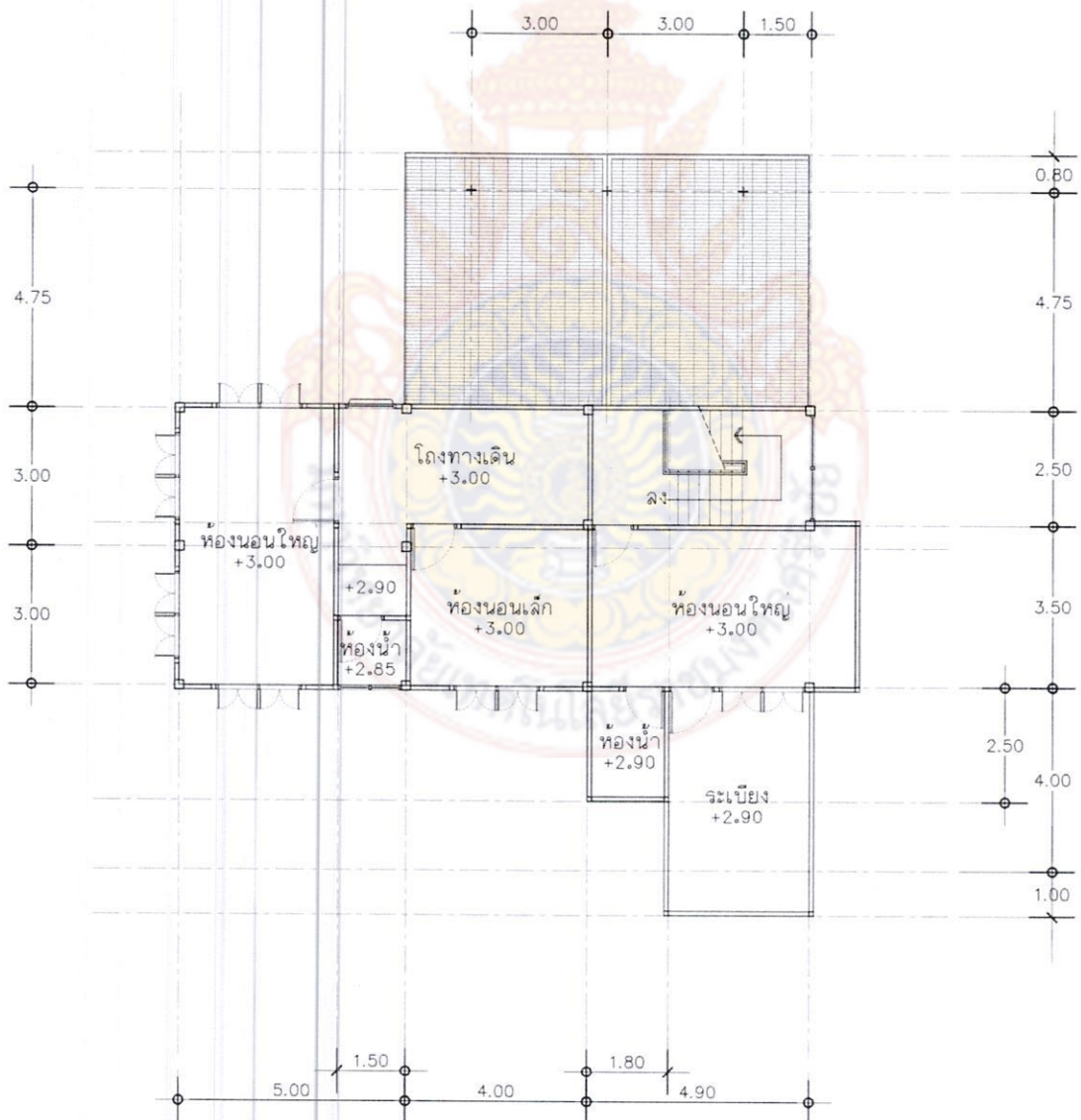
บ้านพักอธิการบดี ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินนอกภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นอาคารพักอาศัยรูปแบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น มีบริเวณที่ว่างโดยรอบอาคารเป็นที่โล่งมีต้นไม้ใหญ่กระจายอยู่ทั่วบริเวณมีรั้วรอบบริเวณของอาคาร โดยมีประตูทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและมีถนนเป็นเส้นทางที่สามารถขับรถเข้ามาสู่พื้นที่จอดรถภายในซึ่งจัดเป็นอาคารสำหรับจอดรถยนต์ โครงสร้างอาคารเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก พื้นที่ของอาคารโดยประมาณ 230 ตารางเมตร มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารอย่างชัดเจนทางเข้าสู่ตัวบ้านพักฯ แยกออกเป็นสองเส้นทาง คือ ทางด้านหน้าทิศตะวันออกสามารถเดินเข้าสู่อาคารโดยเส้นทางเดินผ่านส่วนที่เป็นสระบัวด้านหน้าแล้วเดินขึ้นไปทางเฉลียงทางเข้าด้านหน้าบ้านเข้าสู่ห้องรับแขกโดยตรง อีกทางหนึ่งคือทางด้านทิศใต้เป็นทางเดินจากส่วนจอดรถสามารถเดินเชื่อมเข้าสู่บ้านพักฯ ได้ซึ่งจะสามารถเดินเข้าสู่ห้องพักผ่อนของบ้านได้

ชั้นล่างของบ้านพักฯ ประกอบด้วย เฉลียงด้านหน้า ห้องรับแขกและทำงาน ห้องพักผ่อน ห้องน้ำ ห้องครัวและรับประทานอาหาร ส่วนซักล้างและห้องเก็บของมีป้อน้ำ ซึ่งอยู่ด้านหลังบ้านทางทิศตะวันตก พื้นบ้านชั้นล่างเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กปูด้วยกระเบื้อง มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในด้วยการปรับระดับความสูงของพื้นให้มีความสูงที่แตกต่างกัน รูปแบบประตูเป็นประตูไม้บานเปิดเดี่ยว รูปแบบหน้าต่างเป็นหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มือมีช่องแสงกระจกด้านบน ภายในติดเหล็กตัด ผนังส่วนด้านหน้าบ้านเหนือช่องแสงหน้าต่างเจาะเป็นช่องระบายอากาศรูปวงกลม รูปแบบหน้าต่างในส่วนของห้องพักผ่อนเป็นแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มือสามช่องมีช่องแสงด้านบนเป็นรูปโค้งทรงกลม มีบันไดไม้เพื่อเดินเชื่อมขึ้นสู่ชั้นบนของบ้านบริเวณห้องพักผ่อนมีช่องแสงกระจกดวงกลมแนวความสูงของบันได

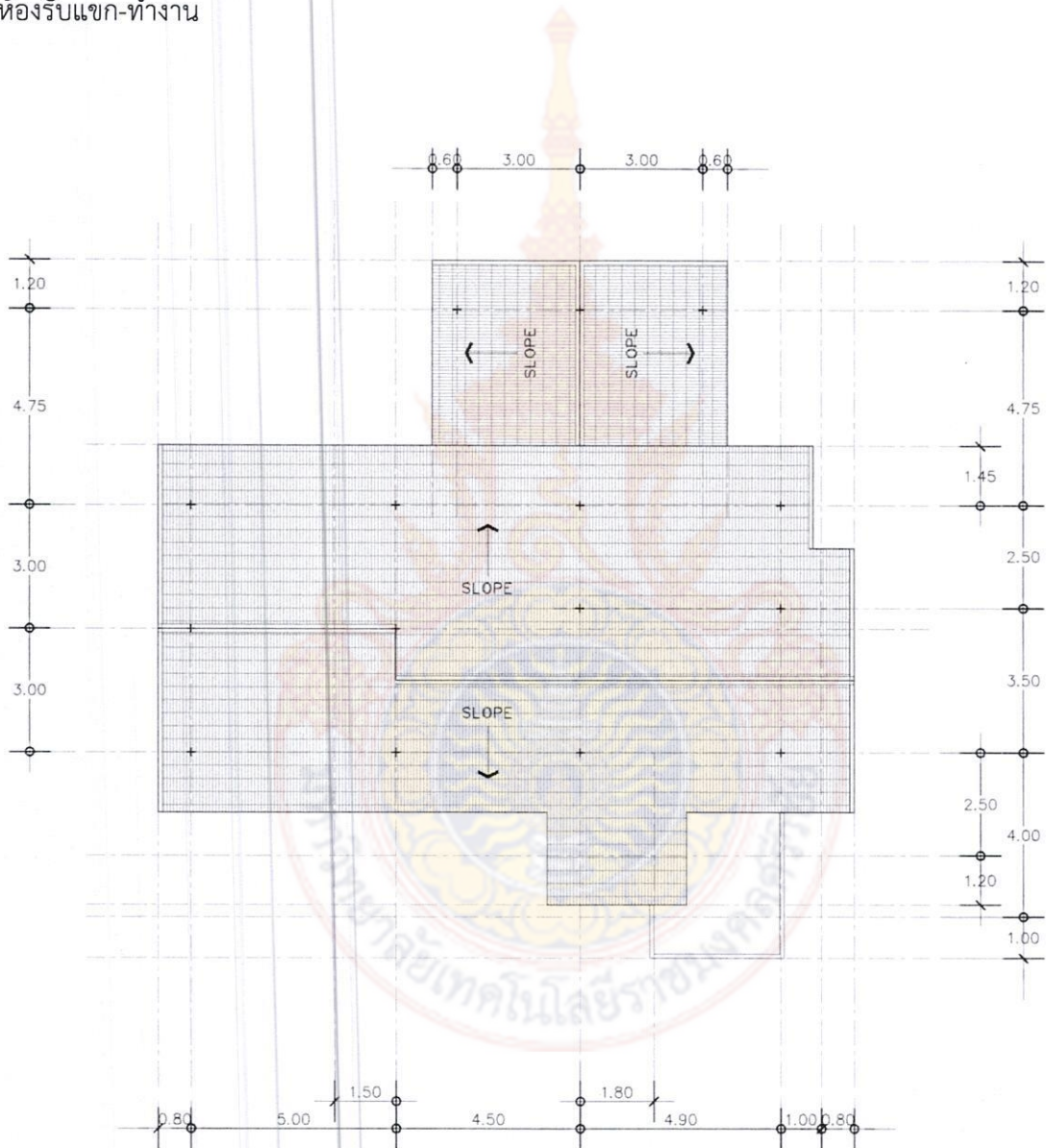
ภาพที่ 40 แสดงแปลนพื้นชั้นล่างของอาคารบ้านพักอธิการบดี

ชั้นบนของบ้านพักฯ ประกอบด้วย โถงบันได ห้องนอนใหญ่สองห้อง ห้องนอนเล็กหนึ่งห้อง ห้องน้ำ-ส้วม สองห้อง และมีส่วนที่เป็นระเบียงของห้องนอนใหญ่ด้านหน้าทางทิศตะวันออก พื้นชั้นบนเป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง รูปแบบประตูเป็นประตูไม้บานเปิดเดี่ยว รูปแบบหน้าต่างเป็นหน้าต่างไม้บานเปิดคู่มีช่องแสงด้านบน ในส่วนของช่องแสงหน้าต่างห้องนอนใหญ่ด้านทิศตะวันออกเป็นบานกระทุ้งเปิดใช้งานโดยการดึงโซ่ ผนังส่วนด้านบนเหนือช่องแสงบริเวณจั่วหน้าต่างด้านทิศตะวันออก และทิศตะวันตกเจาะเป็นรูรูปวงกลมเล็ก ๆ เรียงเป็นแถวเพื่อระบายอากาศ

ภาพที่ 41 แสดงแปลนพื้นชั้นบนของอาคารบ้านพักอธิการบดี

รูปแบบหลังคาเป็นหลังคาจั่วชายคายื่นเพื่อป้องกันแดดและฝนมุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ลอนใหญ่ มีกั้นสาดยื่นบังแดดฝนในส่วนของผนังชั้นบนเหนือช่องแสงหน้าต่างห้องนอนด้านทิศตะวันออก และห้องนอนใหญ่ด้านทิศตะวันตก รวมถึงในส่วนของผนังชั้นล่างเหนือช่องแสงหน้าต่างห้องรับแขก-ทำงาน

ภาพที่ 42 แสดงแปลนหลังคาของอาคารบ้านพักอภิการบดี

ภาพที่ 43 แสดงรูปด้านหน้าของอาคารบ้านพักอธิการบดี

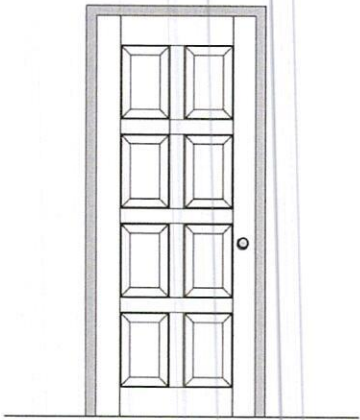
ภาพที่ 44 แสดงรูปด้านข้างซ้ายของอาคารบ้านพักอธิการบดี

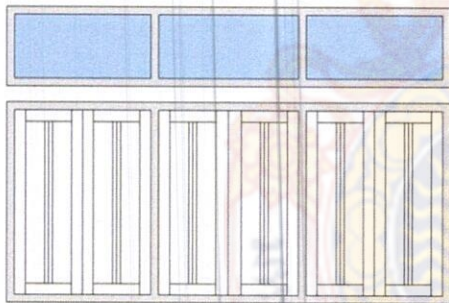
ภาพที่ 45 แสดงรูปด้านหลังของอาคารบ้านพักอธิการบดี

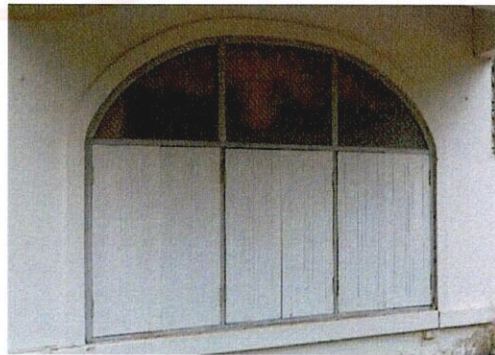
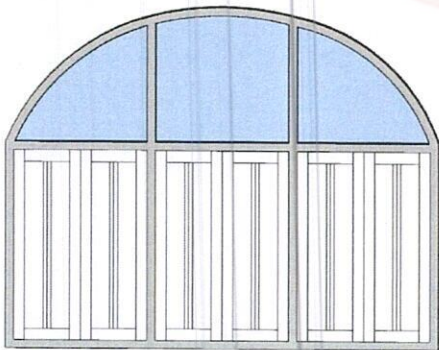
ภาพที่ 46 แสดงรูปด้านข้างขวาของอาคารบ้านพักอธิการบดี

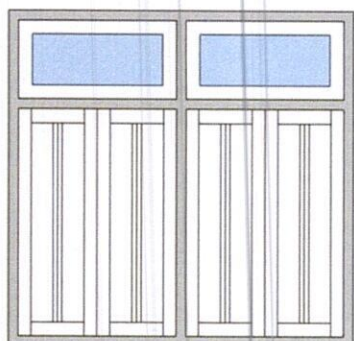
ภาพที่ 47 แสดงรูปแบบประตูไม้บานเปิด

ภาพที่ 48 แสดงรูปแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สามช่องมีช่องแสงด้านบน

ภาพที่ 49 แสดงรูปแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สามช่องมีช่องแสงด้านบนเป็นรูปโค้งทรงกลม

ภาพที่ 50 แสดงรูปแบบหน้าต่างไม้บานเปิดคู่สองช่องมีช่องบานกระทุ้งด้านบน

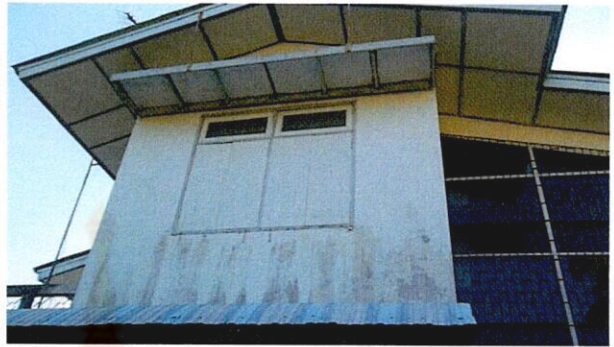
ภาพที่ 51 แสดงรูปแบบช่องแสงบานกระทุ้ง

ภาพที่ 52 แสดงรูปแบบบันไดภายในอาคาร

ภาพที่ 53 แสดงรูปแบบช่องระบายอากาศ บริเวณผนังอาคาร

ภาพที่ 54 แสดงรูปแบบแผงกันสาดโครงไม้ เหนือหน้าต่าง

ภาพที่ 55 แสดงรูปแบบแผงกันสาดโครงไม้ เหนือหน้าต่าง

ภาพที่ 56 แสดงรูปแบบการใช้เหล็กยึดแผงกันสาด

3.3 วิเคราะห์เรื่องรูปแบบโครงสร้าง และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร

อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยใช้โครงสร้างอาคารเป็นระบบเสาและคานคอนกรีต ระยะช่วงกว้างของเสาโดยเฉลี่ย คือ 3.00 x 3.00 เมตร และ 3.00 x 4.50 เมตร. และมีช่วงเสาที่แตกต่างกันในส่วนที่ต่อเติมภายหลัง ขนาดของเสา คือ 0.30 x 0.30 เมตร ขนาดคาน 0.30 x 0.40 เมตร โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก

ภาพที่ 57 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร

ภาพที่ 58 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร

ภาพที่ 59 แสดงให้เห็นถึงรูปแบบภายนอกอาคาร

ภาพที่ 60 แสดงให้เห็นถึงแผงกันสาดคานยื่น

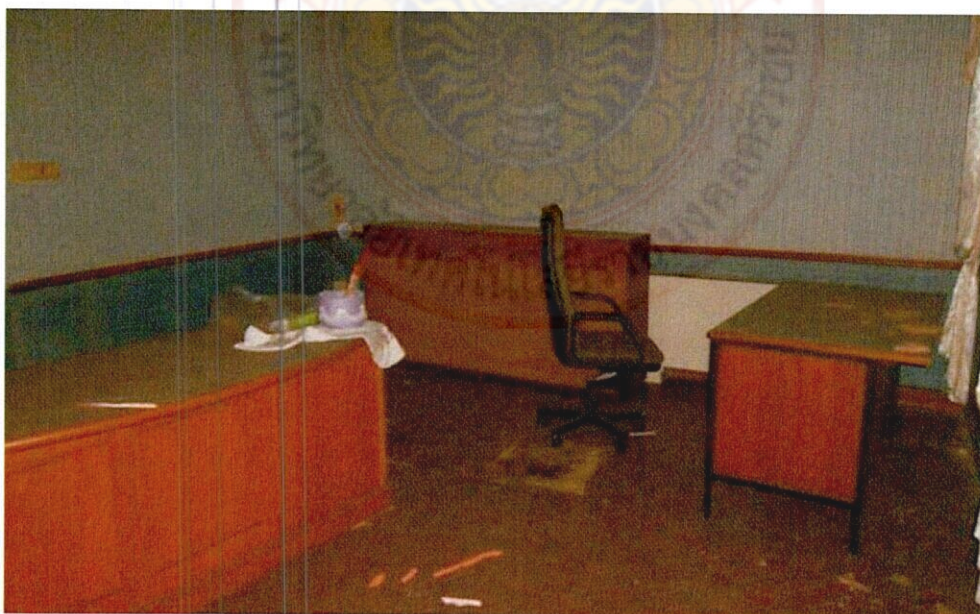
พื้นที่ภายในชั้นล่างเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก เดิมเป็นผิวขัดมัน ภายหลังมีการปรับปรุงใหม่ โดยบุผิวพื้นด้วยกระเบื้อง ระดับพื้นภายในชั้นล่างมีการยกระดับพื้นที่แตกต่างกันเพื่อแยกให้เห็นชัดเจนด้านการกำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

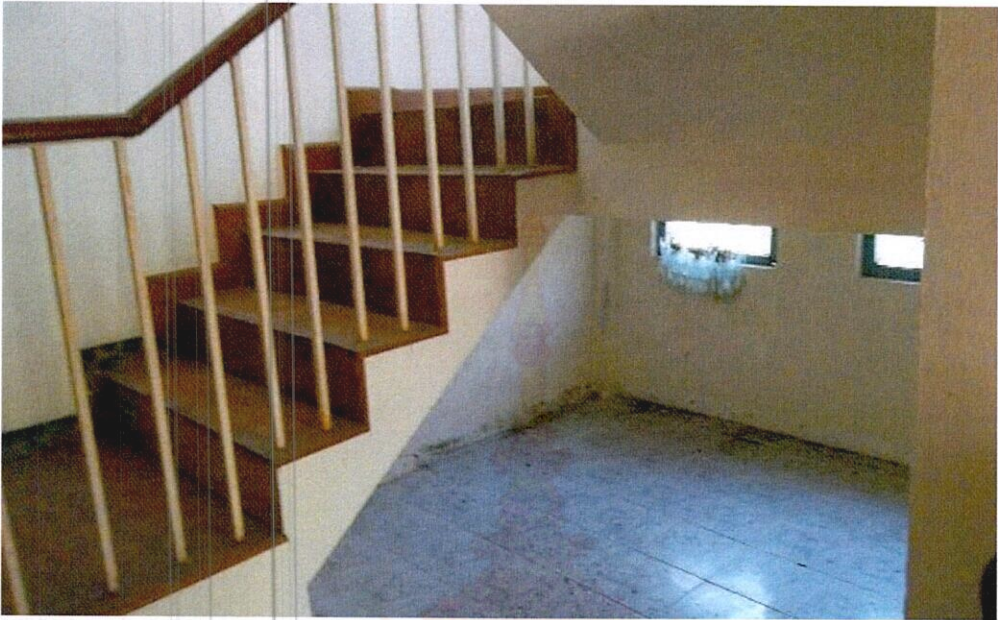
ภาพที่ 61 แสดงให้เห็นถึงระดับพื้นภายในอาคารชั้นล่าง

ภาพที่ 62 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างพื้นภายในอาคารชั้นล่าง

ภาพที่ 63 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นล่าง

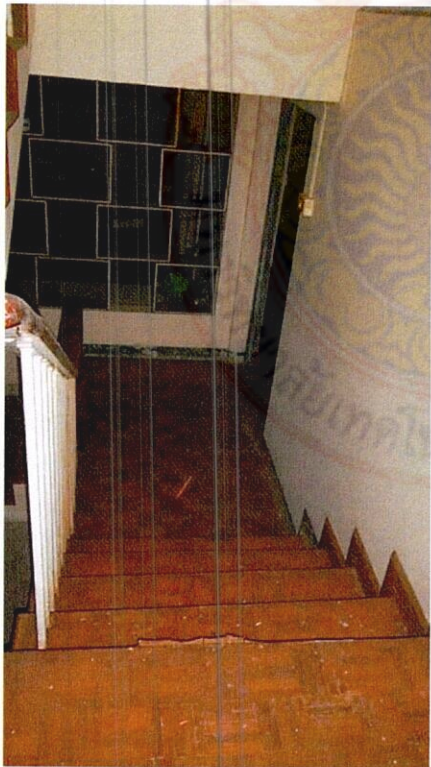
ภาพที่ 64 แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ภายในอาคารชั้นล่าง

ภาพที่ 65 แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ภายในอาคารชั้นล่าง

ภาพที่ 66 แสดงให้เห็นถึงบันไดภายในอาคาร

ภาพที่ 66 แสดงให้เห็นถึงบันไดภายในอาคาร

ในส่วนของโครงสร้างพื้นชั้นบน ใช้โครงสร้างไม้ซึ่งประกอบด้วยตงไม้ขนาด ๒ นิ้ว x ๔ นิ้ว วางบนคานคอนกรีตเสริมเหล็กระยะห่างของตงไม้ คือ ๐.๔๐ ม.

ภาพที่ 67 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างพื้นภายในอาคารชั้นบน

ภาพที่ 68 แสดงให้เห็นถึงพื้นภายในอาคารชั้นบน

บทที่ 4

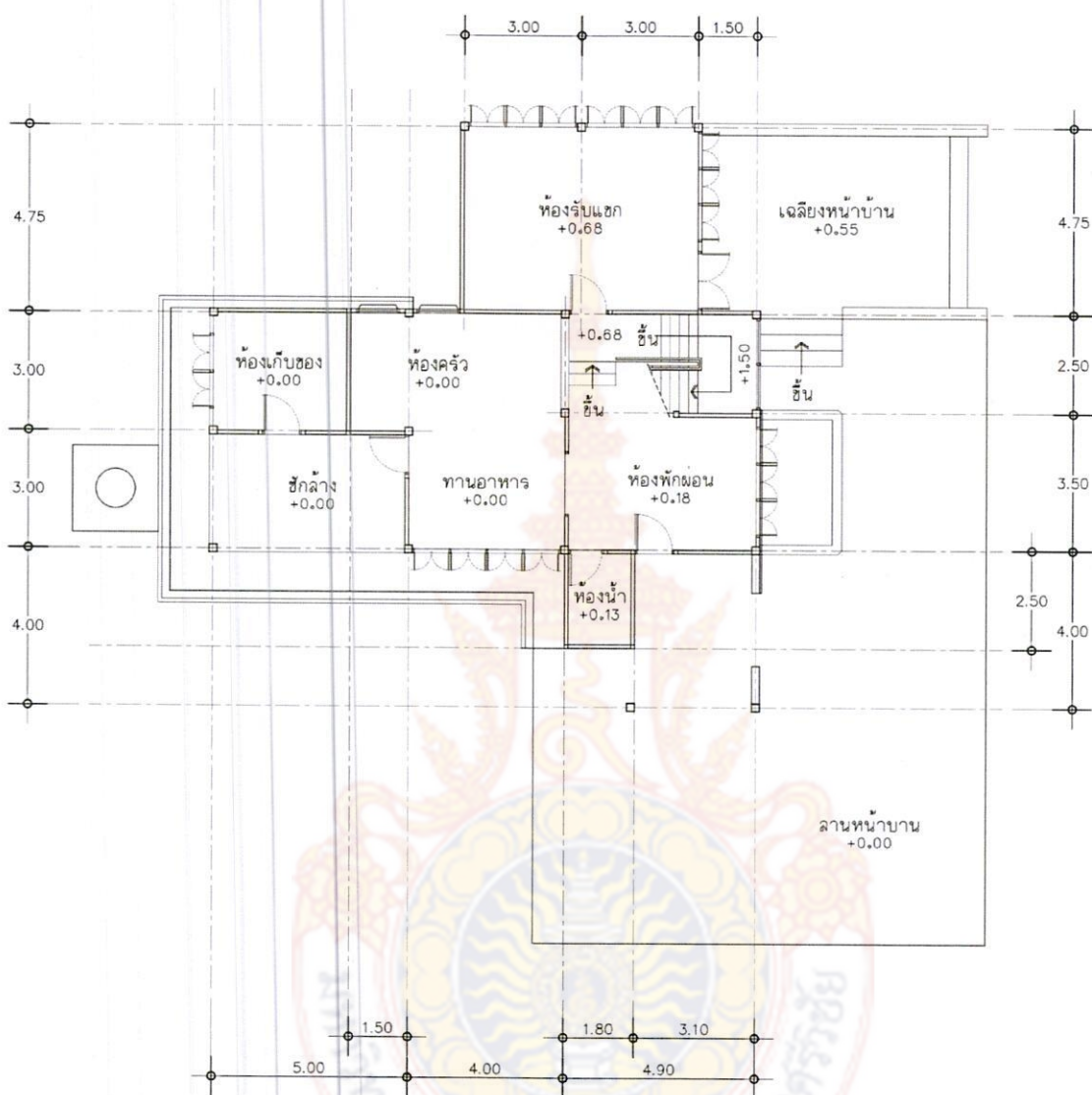
การจัดทำแบบรูปอาคารเพื่อการอนุรักษ์

4.1 จัดทำแบบรูปทางสถาปัตยกรรม อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

4.1.1 แปลนชั้นล่าง มีพื้นที่ใช้สอย 148 ตารางเมตร ซึ่งประกอบด้วย

- เฉลียงหน้าบ้าน ขนาด 3.40 x 2.50 เมตร
- ห้องพักผ่อน ขนาด 4.50 x 3.50 เมตร
- ห้องทำงาน ขนาด 6.00 x 4.75 เมตร
- ห้องครัว ขนาด 5.50 x 3.00 เมตร
- ทานอาหาร ขนาด 4.00 x 3.00 เมตร
- ซักล้าง ขนาด 5.00 x 3.00 เมตร
- ห้องเก็บของ ขนาด 3.50 x 3.00 เมตร
- ห้องน้ำ ขนาด 2.50 x 1.80 เมตร
- โถงบันได ขนาด 4.50 x 2.50 เมตร

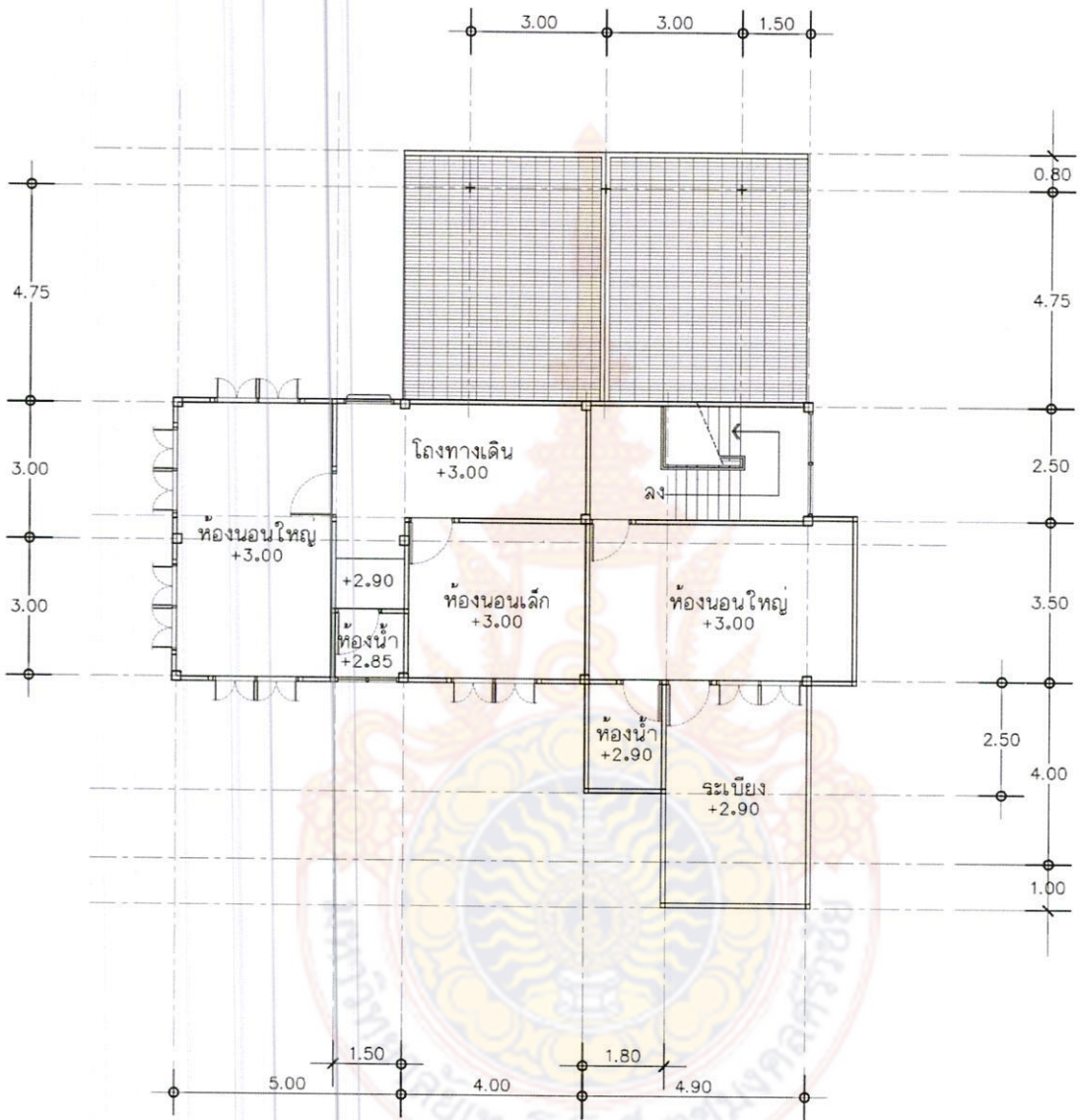
ภาพที่ 69 แสดงแปลนพื้นชั้นล่าง บ้านพักอริการบดี

4.1.2 แพลนชั้นบน มีพื้นที่ใช้สอย 82 ตารางเมตร ซึ่งประกอบด้วย

- ห้องนอนใหญ่ 1 ขนาด 5.80 x 3.50 เมตร
- ห้องน้ำภายในห้องนอนใหญ่ 1 ขนาด 2.50 x 1.80 เมตร
- ห้องนอนใหญ่ 2 ขนาด 6.00 x 3.50 เมตร
- ห้องนอนเล็ก ขนาด 4.00 x 3.50 เมตร
- ห้องน้ำ ขนาด 1.50 x 1.50 เมตร
- โถงทางเดิน ขนาด 5.50 x 2.50 เมตร
- โถงบันได ขนาด 4.90 x 2.50 เมตร

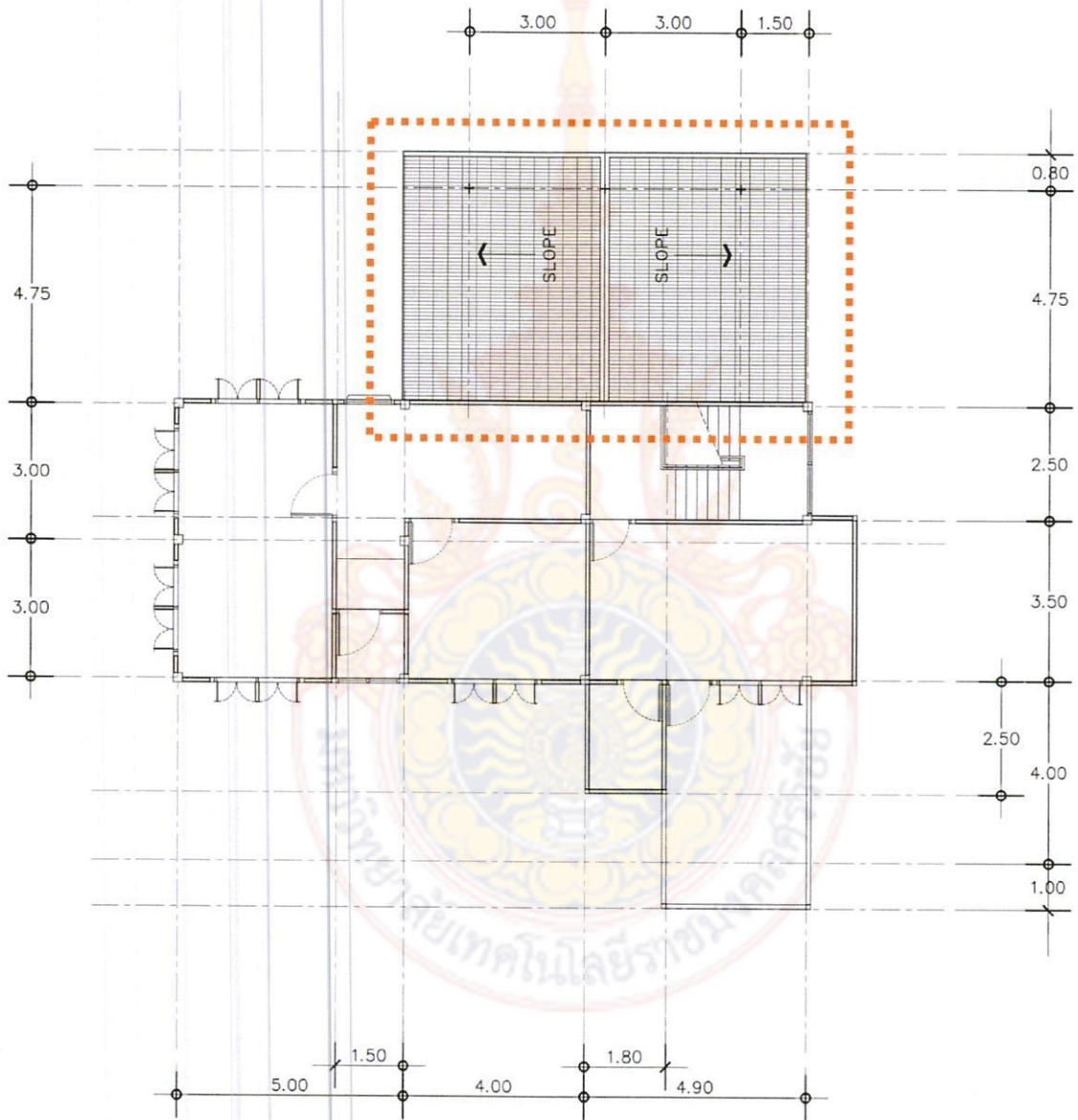

ภาพที่ 70 แสดงแปลนพื้นชั้นบน บ้านพักอริการบดี

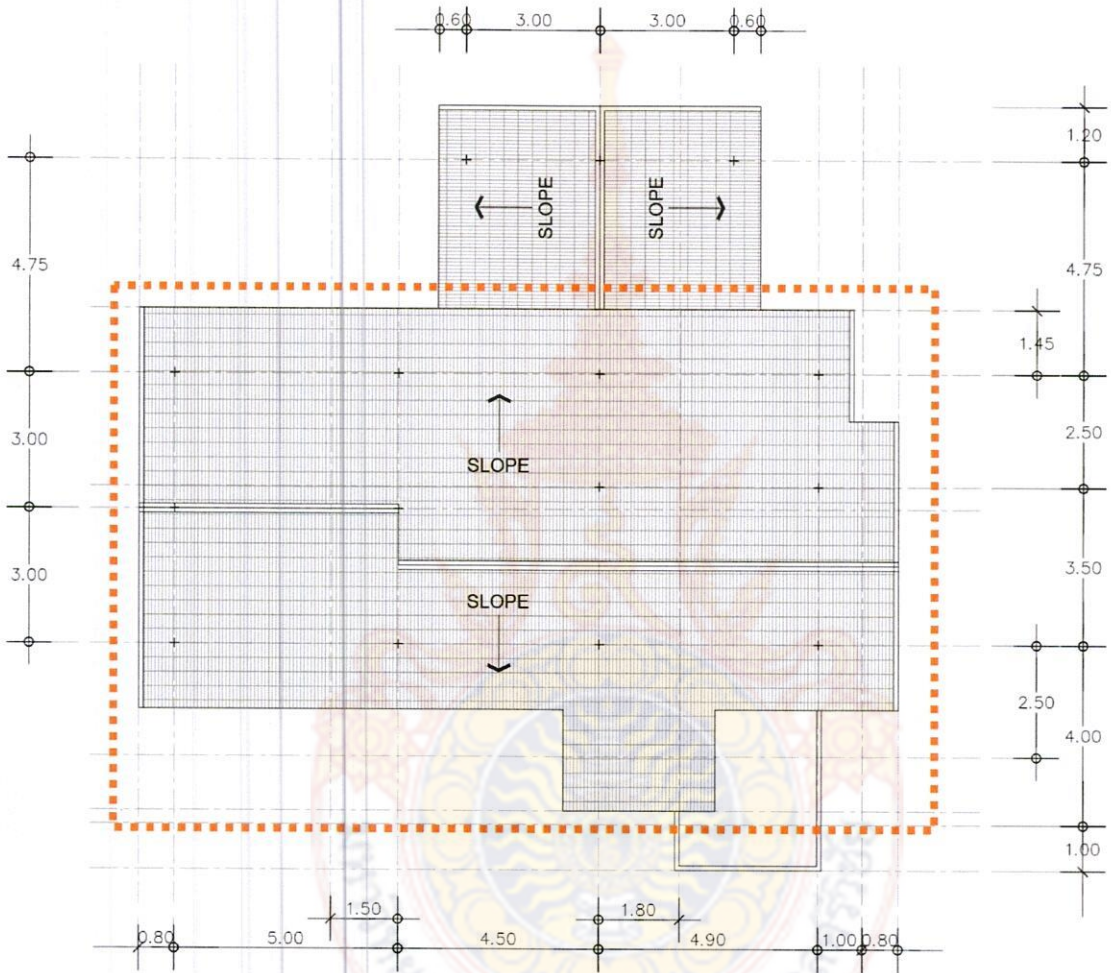
4.1.3 แพลนหลังคา หลังคาจะแยงออกเป็น 2 ส่วน

- ส่วนที่ 1 หลังคาส่วนของอาคาร 1 ชั้น รูปแบบหลังคาเป็นหลังคาจั่วชายคายื่นเพื่อป้องกันแดดและฝนมุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ลอนใหญ่ โดยมีโครงหลังคา เช่น คานรับหลังคา จันทัน แป เป็นไม้เนื้อแข็ง

ภาพที่ 71 แสดงแปลนหลังคา ส่วนที่ 1 บ้านพักอธิการบดี

- ส่วนที่ 2 หลังคาส่วนของอาคาร 2 ชั้น รูปแบบหลังคาเป็นหลังคาจั่วชายคาขึ้นเพื่อป้องกันแดดและฝนมุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ลอนใหญ่ โดยมีโครงหลังคา เช่น คานรับหลังคา จันทัน แป เป็นไม้เนื้อแข็ง

ภาพที่ 72 แสดงแปลนหลังคา ส่วนที่ 2 บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 73 แสดงทัศนียภาพภายนอก บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 74 แสดงทัศนียภาพภายนอก บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 75 แสดงรูปด้านหน้า บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 76 แสดงรูปด้านข้างขวา บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 77 แสดงรูปด้านหลัง บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 78 แสดงรูปด้านข้างซ้าย บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 79 แสดงรูปทัศนียภาพ บริเวณหน้าบ้านพักอธิการบดี

4.2 จัดทำหุ่นจำลอง อาคารบ้านพักอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ภาพที่ 80 แสดงภาพ Model บริเวณด้านหน้าบ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 81 แสดงภาพ Model บริเวณด้านข้างขวา บ้านพักอธิการบดี

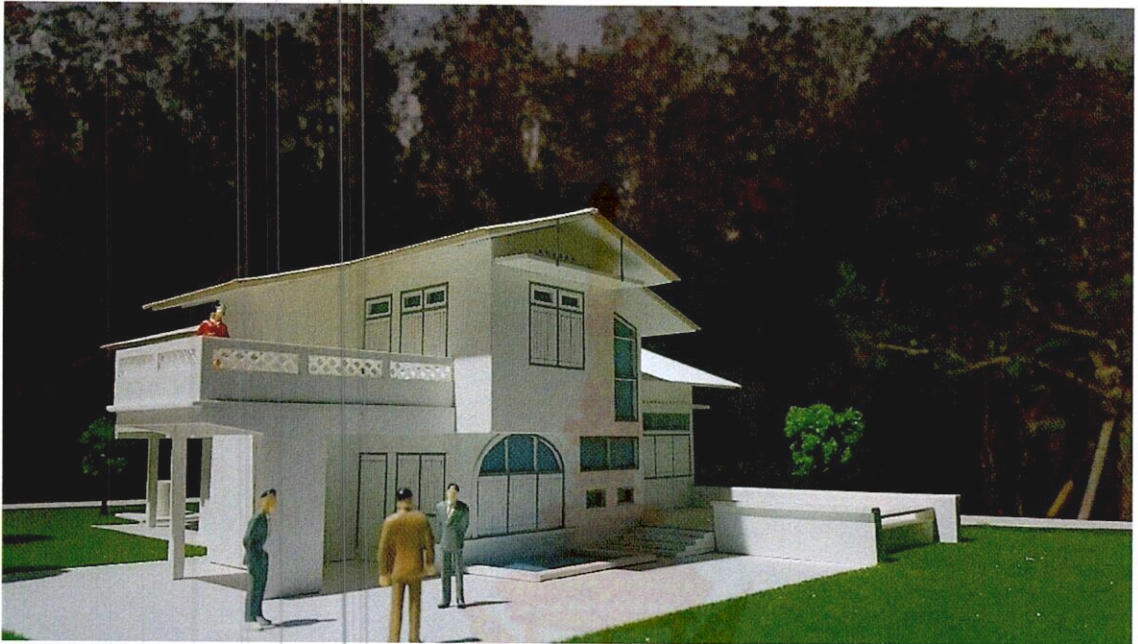

ภาพที่ 82 แสดงภาพ Model บริเวณด้านหลัง บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 83 แสดงภาพ Model บริเวณด้านข้างซ้าย บ้านพักอธิการบดี

ภาพที่ 84 แสดงภาพ Model ทัศนียภาพ บริเวณหน้าบ้านพักอธิการบดี

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์อาคารบ้านพักอิการบตีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยการจัดทำแบบรูปเอกสารและหุ่นจำลองอาคาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอาคารเพื่อการอนุรักษ์ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารด้านการออกแบบ รูปแบบอาคาร เทคนิคการก่อสร้าง และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร เกิดองค์ความรู้ทางวิชาการ และนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนทางด้านสถาปัตยกรรมให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ปัจจุบันและเทคโนโลยีสมัยใหม่และเป็นการปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกรักและภาคภูมิใจเห็นคุณค่าในสิ่งที่คนรุ่นเก่าได้สร้างไว้

ผลจากการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลอาคารบ้านพักอิการบตีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่าอาคารบ้านพักอิการบตี เป็นอาคารบ้านพักอาศัยคอนกรีตเสริมเหล็กรูปแบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ซึ่งสร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2501-2515 รูปแบบอาคารได้รับอิทธิพลการออกแบบมาจากสถาปัตยกรรมตะวันตก พื้นที่อาคารประมาณ 230 ตารางเมตร พื้นชั้นล่างเป็นพื้นคอนกรีตปูด้วยกระเบื้อง พื้นชั้นบนเป็นพื้นไม้ ด้านหน้าอาคารอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเปิดเป็นระเบียงทางเข้าบ้าน รูปแบบหน้าต่างเป็นบานเปิดคู่โดยรอบอาคาร ช่วงบนมีช่องแสงกระจก ช่องแสงหน้าต่างห้องนอนเป็นบานกระทุ้ง เปิดใช้งานโดยการดึงโซ่เหนือช่องแสงกระจก บริเวณจั่วหน้าด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเจาะผนังเป็นช่องวงกลมเล็ก ๆ เพื่อระบายอากาศ ภายในอาคารชั้นล่างแบ่งพื้นที่ใช้สอยด้วยความต่างของระดับพื้น ซึ่งสภาพปัจจุบันของตัวอาคารมีความเสียหายเกิดขึ้นหลายจุดทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารเนื่องจากไม่ได้มีผู้เข้าไปใช้งานอาคารจึงขาดการดูแลรักษา โครงสร้างหลักตัวคอนกรีตและเหล็กเสริมภายในถูกทำลายจากสภาพแวดล้อมซึ่งมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับทะเล ทำให้ไม่มีความแข็งแรงยากต่อการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อการใช้งานอาคาร และจากการศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์อาคารผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการอนุรักษ์ตามความคิดของเบอร์นาร์ด เฟลเดน (Bernerd Feilden) ซึ่งกรมศิลปากรใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติโดยการสร้างอาคารเก่าขึ้นมาใหม่ (Reconstruction) อาจอยู่ในที่ตั้งเดิมหรือสถานที่ใหม่ก็ได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบรูปอาคาร และหุ่นจำลองของอาคารบ้านพักอิการบตีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และหากในอนาคตต่อไปอาจมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูอาคารด้วยกระบวนการ VERNADOC ต่อไป

บรรณานุกรม

- จิระศักดิ์ เกื้อสมบัติ. 2561. โม่เดิร์น : แนวความคิดเรื่องฟังก์ชันในงานสถาปัตยกรรมไทยยุคโมเดิร์น พศ.2510 – 2530. ปรินญาปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปิ่นรัชฎ์ กาญจนันธุ์. 2552. การอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Bernard Feilden. 1995. Conservation of historic buildings (Great Britain : Butterworth-Heinemann, 1995), PP.8-12.
- วิภาดา ชาดินันท์. 2543. แนวทางการอนุรักษ์อาคารพักอาศัยที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกในช่วงรัชกาลที่ 5 ถึง รัชกาลที่ 7 : กรณีศึกษา บ้านมิ่งมงคล Conservation of the western-influenced historic residences, built during King Rama the seventh's period : case study Ban-Manangasila. วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ(สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์). 2536. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 1 อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ยงนิศร์ พิมพ์เสถียร. 2555. การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองและการอนุรักษ์เมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เบญจรงค์ ทุมปัดชา. 2558. การอนุรักษ์และพัฒนาย่านพาณิชย์กรรมเก่าชุมชนบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2558)

ศรีศักดิ์ พัฒนาคิน. 2554. การพัฒนารูปแบบทางสถาปัตยกรรมบ้านเดี่ยวขนาดย่อมแบบเปิดคอร์ท
โล่งสำหรับกรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาคมอิโคโมสไทย. 2554. กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการ แห่งมรดกวัฒนธรรม.
แหล่งที่มา : http://www.icomosthai.org/THcharter/63546_Charter_updated.pdf.
2 กรกฎาคม 2562

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นางสาวปิยาภรณ์ ฐระกิจจำนง
 Piyaporn Thurakitchamnong
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 109/2 ถนน เพชรยินดี หมู่ 10 ตำบลเขารูปช้าง
 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์
 สถานที่ทำงาน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
 อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
 หมายเลขโทรศัพท์ 081-9691032 , 074-317173

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 คอ.บ. (สาขาสถาปัตยกรรม)
 จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
 ลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2545 คอ.ม. (สาขาสถาปัตยกรรม)
 จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
 ลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ผลงานการวิจัย

โครงการวิจัย “การพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมสู่ชุมชนยั่งยืน ของชาวไทยมุสลิมบริเวณรอบทะเลสาบสงขลา” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2553 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา (ผู้ร่วมวิจัย)

โครงการวิจัย การพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทจักสานเพื่อประยุกต์เป็นบรรจุภัณฑ์สินค้าสำหรับขนมพื้นเมือง กรณีศึกษาชุมชนพะโคะ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

The Development of Local Handicraft Applied For Packaging of Traditional Dessert : A case of Pakho community, Amphur Sathingpra, Songkhla.

